

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból nem vállalunk felelősséget.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

**Az ózd-bolyoki egyesült orth.
hitközség** erőteljes és kellemes
hangu előimádkozót keres, ki
egyben *sojchet ubojdek mímche,
joré somájim merábim, kojre, mo-
hel* legyen. Fizetés mintegy havi
250 P. lakás, világítás, fél sechi-
ta, szokásos mellékjóval. Utazási költségek csak meghívónak térítendők. Kört, családi állapotot, eddigi működését, magyar állampolgárságot feltüntetve, három hírneves rabbitol kabolóval felszerelt kérvények november 1-ig dr. Winter Jenő elnökhöz, Ózdra küldendők.

Felvennék oly nőten fiatalembert, aki sakter, 3 orth. rabbitol kabolót tud szerezni és üzleti teendőkben is segédkezne. Fizetés megegyezés szerint. Utazási költség meghívónak megtérítetik. Az állás azonnal elfoglalható.

Lessinger Ernő,
Csehimindszent, Vas m.

**Schwarz J. L.-féle orth.
kóser ebédkoszt**
kapható, esetleg házon kívül is.
**Weisz,
Nagydiófa-utca 16. fszt. 7.**

Bar-Kochba
a zsidó ifjuság könyve
Zsidó ifjusági regények, elbeszélések
darabok.
ÁRA 3 PENGŐ.
Megrendelhető a REMÉNY kiadó-
hivatalában,
Budapest, IV., Magyar ucca 3. szám.

**Orthodox uri-
családnál**
két uriember részére I. emeleti szépen
berendezett uccai szoba, Opera köz-
vetlen közelében, teljes ellátással, (für-
dőszoba használatla) november 1-re
kiadó. — Cim a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri
beiktatása 13, vas- tagon szedett betűkből
26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII.,
Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős bor-
ítékban válaszbélyeggel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít
házasságot Nagy Jenő Rákóczi
ut 57/b — Telefon (cégnélküli
levelezés).

Állást nyer

KERESEK két nagyobb gyermek-
hez magántanítót, mely *gemóre*
tajszefeszt perpekt tanít. Ajánlatot
fizetési igénnyel és eddigi
működést igazoló bizonyítvá-
nyokkal kérek. Cim válaszbé-
lyeggel a kiadóban.

JÓ ZSIDÓ házból való, legalább
IV. polgárit végzett tanuló Ru-
binstein Sándor könyvnyomdá-
jában, Törökszentmiklóson fel-
vétetik. — Szombaton zárva.

JÓBB házból való fiu üzletbe tan-
ulónak teljes ellátással felve-
tetik. Grünzweig Dénes, Győr.

JÓRAVALÓ orthodox segéd, ki rő-
fős- és fűszerüzletben kitanult, jó
állást nyerhet teljes ellátással.
Az állás azonnal elfoglalható.
Özv. Schwarz Béláné, Tiszadob.

Külfölte

JÓBB CSALÁDBÓL való szorgal-
mas fiatalember, volt telmudista,
ki rőfős és cipőszakmában jár-
tas, állást keres. Üzleti munkán
kívül gyermekek tanítását is vál-
lalja. Jelige: „hűséges 22”, (16
fillér bélyeggel).

**Elsőrendű női-
kalapszalonn** fizető
**tanuló lányokat
felvesz.** (Szombaton
zárva.)

VII., Paulay Ede-u. 26. III. 15.

BUTOROZOTT szoba 2 vallásos
fiatalembernek vagy házaspár-
nak kiadó. Cim: Magdolna-
42. I. em. 7.

WEISZ GYULA Szentkirályu u. 4.
I. em. 10., beteg öreg ember kéri
a jószívű hittestvéreket, hogy
fával, szénnel segítsék.

FIZETŐ tanuló lány női ruhasza-
lónba felvétetik. Jósika-utca 10.
IV. emelet.

HÁZNÁL vagy házonkívül minden-
nemű ruhavarrást elvállal fiatal
szombattartó hölgy. Sonnenfeld
Mórné, Szondy-utca 40. fszt. 6.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber,
magyar vagy német szövegű la-
kodalmi meghívó és bármiféle
nyomtatvány a legkifogástala-
bul készül **Schwartz Lipót**
**könyvnyomdájában Kun-
szentmiklós.** Kérjen áraján-
latot.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyári áron
Schreiber Jakab
villanyerőre berendezett
sirkőüzemében Debre-
cen, Hunyadi-utca 14.

Új héber könyvkereskedés!
Szántó Zsigmond
könyv- és papírkereskedése
VII., Sip-u. 12. (a hitközség székhá-
zában) megnyit. Ajánlja legolcsóbb napi
áron az összes ünnepi és alkalmi szer-
tartási cikkeket, u. m. Talszim, Tefillin,
Machsorim, Szidurim, stb. Jahrzeit-
táblák legolcsóbban csak itt rendelhetők
meg.

Katzburg Salamon
könyvnyomdája
Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatvá-
nyok elkészítését. — Specialista
héber nyomtatványokban.
קבלת הודעות ספרים בול ובתנאים קלים.

Felöl szerkesztő és kiadó tulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

A diák-tüntetések hetében

Mélységes fájdalommal és —
tehetetlenségünk érzetében — be-
felé való megbotránkozással kell
tudomásul vennünk megint, hogy
a magyar zsidóság e heti legidő-
szerűbb eseménye az egyetemi
numerus clausussal van kapcsola-
tatban. Nem lehet elképzelni zsi-
dó lapot Magyarországon, amely
ne ezt tolná a fejtegetése homlok-
terébe e héten, de nincs ember,
aki elhinné, hogy fejtegetések
használnak ott, ahol a gyűlölet,
az uralomvágy, esetleg titkos erők
démonjai keverik a politika bo-
szorkánykonyháján a közéleti
mérget.

Fáj nekünk a numerus clausus,
mert másodrendű polgárok sorá-
ba akar süllyeszteni bennünket és
a szabad verseny helyébe min-
den közgazdasági és társadalmi
törvény kicsufolásával és negli-
gálásával egy erőszakkal favoriz-
ált osztályt akar kitermelni. Az
eredmény azonos a semmivel,
mert a numerus clausus oltalma
alatt végzetek ifjak nem tudnak el-
helyezkedni a mai rossz gazda-
sági viszonyok miatt, még annak
dacára sem, hogy megszabadul-
tak zsidó konkurrensaiktól.

Fáj nekünk a numerus clausus,
mert rossz hirbe keverte hazánkat.
Magyarország most a reakció ba-
golyváraként szerepel a világsaj-
tóban. És ha egyidőre elhallgat-
nak a vádaskodások, akkor újabb
kilengések újabb tápot adnak az
elfogultságnak. Mert lehetséges
volna-e művelt nyugati államban
mindaz, aminek tanúi vagyunk
immár napok óta? A miniszter
husz és egynehány jelesen érelt
zsidó diák egyetemre való felvé-
telét rendelte el és akkor a diák-
ság egy része a numerus clausus
caudiumi szegény-igáján már át-
átjutott zsidó ifjakat kezdte a szó-
szoros értelmében „Prügelknabe”

szerepében kezelni. Mi más ez,
mint az 1920. év szelleme? Amikor
minden — ürügy volt a zsidóknak
lovagiatlan elverésére. Emlékez-
zünk csak! Vádat emeltek dr.
Löw Immanuel ellen — de erre
inzultáltak a zsidó diákokat. Azt
hiresztelték, hogy a Goldberger-
gyár nem szereti a bajtársi pa-
tenttel ellátott mérnököt — és
azonmód kikergették a zsidókat
az egyetemről. Azt hittük, hogy
eme idők elmúltak. Sime, a behe-
gedő sebek föltakadnak és a régi
bajok felújulnak. Ezt a külföld
még jobban látja, mint mi. Nem
maradnak titokban ki-elé azok a
teljesen alantas zsidózások sem,
amelyeket az antiszemita sajtó
végez, amely állítólag igen magas
helyről állandóan támogatást kap
és azt a látszatot kelti külföldön,
mintha a kormány zsidó-politiká-
jának hűséges tolmácsolója volna.
Ez a sajtó ugyanazt teszi, mint a
cári Oroszországban a félhivatalos
sajtó, mely egy-egy pogrom ide-
jén egyszerűen ezt hiresztelte,
hogy a zsidóság provokálja a pog-
romhősöket. Most is e lapokban
semmi más nincs, mint hogy tu-
lajdonképpen nem is a diákok tünt-
tetnek és rombolnak, hanem a
vörösek és a zsidók, esetleg a
vörösek azaz a zsidók üldözik a
szegény diákokat és nem hagyják
őket tanulni. . . Ez Cuza-beszéd
magyar nyelven. És épen úgy,
mint nem lehetett a külvilág sze-
mét kiszurni a cári korszak pog-
romjainál és nem lehetett elhíetni
a világgal, hogy Cuza és társai
az igazságnak megfelelően állítják
be a nagyváradi és kolozsvári di-
ákrombolásokat, úgy nem lehet azt
sem feltételezni, hogy egyszerűen
le lehet mindent tagadni a kül-
földdel szemben.

Fáj nekünk a numerus clausus,
— bár az orthodoxiát talán nem

érinti oly közvetlenül — mert a ma-
gyar zsidóságra általában, sokkal
tragikusabb, mint a tőlünk keletre
fekvő országokban lakó zsidókra.
Oroszország zsidósága ugy nevel-
kedett fel, hogy a kormányban
ellenséget lásson, hogy annak zsi-
dóellenes intézkedéseit tervszerű-
en, kitartóan, passzívítással, eset-
leg földalatti szervezkedéssel el-
lensulyozza s keresztelje. Mi,
magyar zsidók azonban teljesen
egybeolvadtunk érzelmileg az ál-
lammal, minket már úgy nevel-
tek, hogy ez az ország a mi ha-
zánk s ezért boldogok vagyunk,
ha egy biztató gesztust, egy báto-
ritó szót intéznek hozzánk, — de
másrésről épen azért nincs is
erőnk a numerus clausus hatá-
sának ellensúlyozására és nem
használhatjuk ki ellene az összes
szükséges eszközöket.

Es a mai helyzet bizonyos
összintesség-hiányt hozott be köz-
életünkbe. Mintha bekövetkezett
volna a hamis próféták kora, a-
kiket Jirmijó próféta úgy jellemez:
„sólajm sólajm veén sólajm —
hangoztatják a békét s nincs bé-
ke”. Egyre halljuk, hogy milyen
nagy a jogrend és hogy példás
büntetés várja a diákokat — de
mindez csak frázis.

Nem tudunk a mai állapotokon
segíteni, de legalább tanuljunk
belőlük. Ne engedjük a romlott
politika szellemét átvinni zsidó
közéletünkbe. A hirdett ige és a
valóság ne legyen zsidó életünk-
ben ellentét. Az erőszak Ezsau-
keze ellen vigyük harcba eszmé-
ink Jákob-hangját. Soha el ne
felejtjük azt, hogy a zsidóságot
ellentállóképessé csak a Tóra és
a miczvo, a tanulás és a vallásos-
ság teheti. A diáktüntetések lár-
májából, a bevert kirakatok csö-
römpöléséből ez a tanulás han-
gozzék felénk!

„Őszinte szó a menzákról“

Irtá: WEISZ MIKSA, a balassagyarmati orth. hitközség alelnöke

Ezen cím alatt írt Steiner Ede ur, a szombathelyi hitközség elnöke a menzákról.

Röviden akarok én is ehhez hozzájárulni; az audiatúr et altera pars elvének jogán:

a) Kis hitközségekben, ahol csupa orthodox család él, vagy ahol minden balbósz a veséjéig ismernek, talán tényleg nem okvetlen szükségesség. De nagyobb hitközségekben, ki tudja a balbószok összességét ellenőrizni? Talán, sőt biztosan nem tréfi, de ez még nem elég ahhoz, hogy a bócherok ott ékezhessenek; ifjak, kik később papok vagy egyéb hitközségi funkcionáriusok lesznek. Itt feltétlenül szükségesség a menza.

b) No meg aztán ne csak azt tessék nézni, hogy a bócher társasága jótékony hatással van a balbósz gyermekeire. Igen sokszor van a fordított, nem előnyös hatás: a balbósz gyermekeinek befolyása a bócherre!

c) Gondolnunk kell a sok megszegényítésre, ami a bóchert éri! Balbószaink akármennyije gondol most is a zsebbe begyömöszölt káposztára, amit nem bírt el a gyom-

ra, de meghagyni nem szabad, mert megsértődik a házasszony. Hányan gondolnak pirtulva még most is, ősz hajjal már, az ebédre, amit a konyhában a cselédekkel együtt tálatlak fel neki!

d) És nem gondolja az általam őszintén és mélyen tisztelt Elnök Ur, hogy a balbósznál evett ebédek, aminek minden falatjáról tudta a bócher, ezt nekem adták, ez volt az, ami gerinctelen, minden öntudattól abszolút mentes ifjakat nevelt fel?

Igen, a zsidónak legszebb erénye a szerénység, az anivesz; de nem az az »anivesz« amelyik az ebédnél már megszokott snorrolás koldusbotját adja a kezébe!

Öntudatot, a »mini sebismisz« büszkeségét kell belenevelni a bócherokba!

Ne felejtjük el, hogy amig azelőtt a bócher ugyyszólván lenézett pária volt, akinek nimbuszát a mindennapi koszt-bócher nagyon lerontotta; ma az a bócher milyen magas piedesztálon áll! Értékeli és becsüli az ő önzetlen tanulását, szorgalmas, idegfeszítő munkáját.

És mindezt csak a menzának köszönheti!

Menzát tehát a bócheroknak!

A szerkesztőség utóirata:

Nem tagadható, hogy a menzákról és ellen, ugyszintén a koszt-napok intézménye érdekében és megszüntetésére igen sok és alapos érvelés lehet felhozni. (Bár ilusztris cikkirónak a koszt-naprendszer ellen felhozott egyes érvelései túlzottak!) — E téren valóban nincs abszolút igazság. A helyi viszonyoktól függ minden. A helyi viszonyok megmutatják a helyes utat. Helyes ut e kérdésben csak ez lehet: törekedni, hogy az egyes bócher sorsán minél jobban segítünk s hogy minél több bócher tanulhasson az országban. S éppen ezért nem szabad kényszerítő okok nélkül a kálal elől az erőt és energiát elvonni. *Lehetetlen elzárkózni a Steiner Ede által felhozott, megvitathatatlanul szomorú tények elől. És mig azok fennállanak, amig némely jesivában a bócherok egész héten át, ebédre is, kenyér és tejnél egyebet nem esznek, amig bócherok földön fekszenek és pokróccal takaróznak, mindaddig nem sza-*

Hogyan lett Reb Geczelből Geczke

— Tárca —

Reb-Gecel roppant nagy tiszteltnek örvendett a városkában. Mindenütt, valamennyi egyesületben ő volt a legfőbb tanácsadó s véleménytmondó. Ülése a Bészhamidrasban, legelő, természetesen a mizrach falnál, közvetlenül a frigyszekrény mellett volt, az a lijek-ből ő kapta a legzsirosabb falatokat s még véletlenül se jutott volna eszébe a gábenak, hogy más aliye-vel tisztelje, mint »slisi« vagy »sisi«-vel.

Semmiféle gyűlés nem kezdődött meg Reb Gecel nélkül. Semmilyen hitközségi akció nem történt nél-

küle, az ő tudta és jóváhagyása nélkül. Ha rabbit akartak választani, előbb Reb Gecel jóváhagyását kérték és ha kántorra volt szükségük, meghallgatták előbb Reb Gecel szakértelmét, Szimchesztojrekor Reb Gecel kapta az »Átó-Horészó« első szakaszát és az első harkofót. Reb Gecel eszrogjának a legszebbnek kellett lenni s lülavjának a legnagyobb. S emellett Reb Gecel nem fizetett többet, mint más, sőt egyáltalában nem fizetett semmit, azonban az eszrogkereskedők féltek vele kikezdeni s ezért mindig a legszebb eszrogot s legszebb lülavot tették el neki.

Ha a városkában valakinek tanácsra volt szüksége, Reb Gecelhez ment s könyörögve kérte, mondja meg a véleményét erről,

vagy arról. Reb Gecel »fontoskodva« tanácsolgotott s jó, vagy rossz volt e a tanács, a legnagyobb tisztelettel távoztak tőle. Ha a városkában fiu született, a legnagyobb megtiszteltetés volt, ha Reb Gecel elfogadta a komaságot, esküvőn örömszülők remegve vártak Reb Gecelre, nehogy elmaradjon s megszegényítse a lakodalmat.

»Már hozzá lehet fogni, Reb Gecel már itt van! Még várni kell, Reb Gecel még nincs itt.« Ilyen s ehhez hasonló közbeszólásokat lehetett hallani.

Mindenki félt tisztelettel tekintett fel Reb Gecelre s ellesték a gondolatát is. Boldogok voltak, ha Reb Gecel leereszkedett hozzájuk egy-egy mosollyal, vagy barátságos szóval. Egy jóakaratu pil-

bad — ott ahol a bócherokat koszt-napokkal lehetne ellátni — menzákat továbbra is fentartani. A koszt-napok újabb intenzívvé tételét propagálták egyébként már a decemberi salgótarjáni orth. nagygyűlésen. (Lásd »Zs. U.« 1927. évi 47. számában.)

telét propagálták egyébként már a decemberi salgótarjáni orth. nagygyűlésen. (Lásd »Zs. U.« 1927. évi 47. számában.)

Egy német tiltakozás

„Ez már nem antiszemitizmus, hanem bestialitás“

Németország egyik legelterjedtebb szervezete a *Centralverein* október 18-án nagygyűlést tartott a következő tárgyról: „A német kultúra elleni bűn. Temetők meggyalázása és durva erőszak.“ Az összejövetel aktualitását az adja meg, hogy 1923. óta 62 esetben gyalázták meg a horogkeresztesek huligánjai — a zsidó temetőket. Megrázó beszédet mondott a mainzi rabbi, dr. Levi. Elmondotta, hogy a rajnamelléki zsidóság horogkeresztes terror alatt éli napjait. Amig francia megszálló csoportok voltak Mainzban, ezek az elemek gyáván bujkáltak. De amikor a franciák elvonultak, ez az ifjuság hirtelen hős lett, felfedezte magában a „Szigfried-érzületet“ és vitézségét zsidók ellen elkövetett brutalitásokban mutatja.

Dr. *Blumenthal* titkos tanácsos azon panaszkodott, hogy a temetőgyalázások elkövetői ellen hozott

ítéletek rendkívül enyhék s nem alkalmasak az elrettentésre. Közben megérkezett a gyűlésre a birodalmi igazságügyminiszter, dr. Koch, aki a következő kijelentést tette többek között: „Egy vagyok Önökkel a megbotránkozásban és fájdalomban, hogy németek képesek németek ellen ilyesmit elkövetni. Aki nyelv, erkölcs, kultúra és sorsközösség tekintetében a német hazához tartozik, az német. El kell itélni a kilengéseket, amelyeket német állampolgárok elkövetnek német állampolgárok temetői ellen. Ez már nem is antiszemitizmus, hanem bestialitás, az emberiség és az embertelenség közötti ellentét. Joguk van ez ellen tiltakozni a világ színe előtt. A kormány csatlakozik a tiltakozáshoz.“

A berlini hitközség elnöke után a porosz tartománygyűlés elnöke, Bartels fejtette ki, milyen megszegényítő és lealázó, hogy mindez

Wesilla mosás a legideálisabb

lantás, Reb Gecel szemeiből, megalapozta a boldog halandó szerencsését. Nem csekélység Reb Gecel! Rettegtek a gondolatától, hogy elvesztik a kegyét, mert Reb Gecel egy görbe pillantása, vagy rosszszaló arkifejezése nemcsak egy-egy karriér befejezését, hanem valóságos száműzetést jelentett a városból.

Egy napon aztán szörnyű riadalom támadt a városban. Egy fiatalember, egy azész-pón em, egy chóczei, Reb Gecel imaállványára kivésett három káromló, égbe kiáltó szót: »Chojzik! Chojzik! Chojzik!«

A városkában borzasztó kavardás támadt, forrt, lázongott a nép

s megrökönyödésének nem volt határa:

— *Wie heisst*, ilyen a z e s z, ilyen arcátlanság! Kigunyolni s kifigurázni Reb Gecelt, a városka legnagyobb s legtekintélyesebb férfiát! Kiűzni a városból ezt az i-tenkáromlót! Ezt nem szabad s nem lehet megbocsátani! Ilyen eretnek, ilyen i-tentelen! Reb Gecel becsületét bemooskolni! — Ilyen és ehhez hasonló szavakat lehetett hallani a felháborodott tömegben. A háromszoros »chojzik« szavakon azonban eltörölhetlenül vigyorogtak és valamennyi hívő szemét odavonozták. Így a városka nagy talmudtudósa is megállott s inkább magához, mint másához, így szólt:

— Valójában mi a »jiches« Reb Gecellel, mik az ő kiváló érdemei?

Kitűnő minőségű

Hutter

שר שזר שזר שזר

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár, és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461-92, 93, 94, 408-92.

megtörténhetik Németországban. Minden becsületes ember protestál ilyen gyalázatosságok ellen. Beszéltek még a porosz belügyi miniszterium és a rendőrség nevében. Ezután igen nemes tónusu határozati javaslatot fogadtak el, amelynek utolsó passzusa a következő: az egybegyűltek felhívják az egész nemzetet a gaztetek megbotránkoztatással való elutasítására, felhívják a nemzetet oly szellem megteremtésére, amely mellett a teljes véleményszabadság dacára a politikai kérdések elintézése, a jog, az erkölcs és a tisztesség fogalmi szerint történjék.

BUTOR

páratlanul olcsó árban, ritka alkalmi vételek HORN-nál, Wesselenyi-u. 13. (Saját ház.) Szombaton zárva.

Valami nagy jártasságot nem mutatott ki, kiváló tudást nem láttunk tőle, talmudot nem tud. Mit vétett hát ez a fiatalember, hogy annyira üldözni akarják? — Elhaladt egy jótékonyági egyesület elnöke, aki Alef-től Tof-ig végig lapozott az adományok könyvében, de sehol sem látta, hogy Reb Gecel akár egy lyukas perccet is adott volna az egyesületnek. Reb Gecel szereplése valóban chojzik — gondolta magában. És a többiek is suttogni kezdtek. Eszükbe jutott, hogy Reb Gecel valójában sohasem adott jó tanácsot senkinek, nem is értett semmihez s ahol megfogadták a tanácsát, ott mindig bajok voltak. Reb Gecel így hát ő előttük is úgy állt, mint egy chojzik.

Egyszerre mindenki érezni kezd-

A kiskunfélegyházi orthodoxia ünnepe

— Beiktatták Liebermann főrabbit —

— Tudósítónk telefonjelentése —

Lélekemelő ünnepség keretében ültették be a kiskunfélegyházi orthodox főrabbit székébe Liebermann Ármín eddigi ricsei főrabbit. A főrabbi családjával előbbi működési helyéről szerdán utazott el, hivi jókívánsága és szívélyes bucsuja közepette. Budapesten már tisztelőinek nagy serege várta. Csütörtökön, f. hó 25-én nagy küldöttség kíséretében indult a reggeli gyorsvonattal Kiskunfélegyházára. Kevesek emélen a félegyháziak és az ottani orth. hitközség kiküldöttjei csatlakoztak a deputációhoz. A vonat megérkezésekor a félegyházi pályaudvaron az egybegyűlt közönség lelkesen éltette a lelkipásztort. Fischl és alelnök köszöntötte szívélyes szavakban az új főrabbit s kifejezte ama reményét, hogy a hitközségnek, — amely csaknem fészadon át nélkülözött főrabbit — új és áldásos fejezete kezdődik bevonulásával. Innen óriási kocsisorban vonult a menet a templom elé, hol diadalkapu és díszsátor várta az új papot. Frank Miksa, a

hitközség érdemes elnöke remekbe készült szónoklattal üdvözölte Liebermann főrabbit, majd a polgármester fogadta meleg »I-ten hozzá«-dal, amire az új pap a tőle megszokott ékesszólással kifejtette ama elveket, amelyek vezetni fogják új működésében. A béke és a szeretet jegyében óhajt munkálkodni, a leghazafiasabb szellemben és reméli, hogy a hitközség összes tagjainak együttérzésével sikerülni fog a hitközséget »tájró, avojdó, gemilusz, chaszodim«, a Tan, a vallásosság és a jótékonyág tartályává és megtestesítőjévé tenni.

Most bevonultak a fényesen kivülgítot templomba, amely szünnül telt meg. Perlmann kántor rázendített az ünnepi himnuszra (pischü li sááré czedek). Az ünnepélyes pillanat elhalmasodik a jelenlevőkön, amikor az új főrabbi megáll a szent frigszekevény előtt. Sinay tanár költöies héber beszéd keretében kéri I-ten áldását a főrabbi új feladatai eredményes megoldására. Frank Miksa e'nök

te a sértéseket, amit Reb Geceltől elkeltett túrnioek. Eszükbe jutott az üldöztetés, a sok bánatolom s minden szeszélye, amit elkeltett szenvedniök ettől az embertől... A mérész fiatalembernek — jelentették ki végre egymás között — igaza van. Reb Gecel valóban »chojzik, chojzik, chojzik.«

Igy vesztette el Reb Gecel népszerűségét, vége lett az ő félelmetes hatalmának. Nem félték többé tőle, nem hizelegtek neki többé, nem álltak fel előtte s nem kértek tőle tanácsot sem. Midőn Reb Gecel haragosan kérdést intézett: miért nem adják meg neki a köteles tiszteletet, legjobb barátai s azok, akik eddig hason csusztak előtte, a szemébe röhögtek: »és miért adóz-

zanak neked tisztelettel? Ki vagy te? Mi vagy te? Miért járna neked megkülönböztetett tisztelet, te »chojzik«?!

S ettől kezdve megvonták tőle a »reb« szócskát is s Reb Gecelből egyszerűen Gecel, majd Gece, később pedig egyszerűen Gecke. Chojzik, Gecke-gójlem lett, akiről azt is megállapították, hogy se szive, se lelke, se esze, se feje nem volt. A városka megkönnyebbülten felélekezett s sehogy sem tudták megbocsátani maguknak, hogyan élhettek hosszú éveken keresztül olyan tévedésben, hogy egy tanulatlan, tudatlan Geckét bálványoztak....

meghatottságtól meleg szavakban átadja a szószéket annak, aki ezen-tul onnan fogja hirdetni az igazi erkölcs örökérvényű tanításait. A főrabbi szívélyes szavakban válaszol és a frigszekevény előtt héber imát mond. Ezek után felhangzott a '111. zsoltár és ezzel véget ér az emlékező ünnepély, amelyen az összes hatóságok képviselőiték magukat. Jelen voltak: Kecskemét, Kiskunmajsa, Kiskunhalas, Kunszentmiklós, Jászkarajenő, Makó, Kecse stb. orth. hitközségek kiküldöttjei. Délután a főrabbi küldöttségeket fogadott, amely küldöttségek megleghangu üdvözléteinek alaphangja a folyó hetizsakasz igéje volt: »vehejé, berochó — légy áldássá«. Es az az erős remény nyilatkozott meg, hogy a hitközség felvirágoztatása várható a hivatott lelki vezér irányítása mellett.

Ceres-ételsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461-92, 93, 94. J. 408-92

מודעה רבה לאורייתא!

בקול מבשר ואומר הננו מודיעים בזה כי יצא לאור ספר יקר וחשוב מאוד הוא הספר הקדוש "ישמח משה".

שני הלקים עתה מהנהיג האלקי מאהי רבני משה שייטל בוים זצ"ל מאוה על הספר הקדוש הזה כבר נדפס שתי פעמים בשנות הריש ותרגמה אבל מהמת השיבותו כבר ספר חמו ונעשה ליקר דומציות.

הספר הנ"ל נמך בתכלית הויפי וההודור בשתי כריכות נהרות המחוקות קרוב לשמונה מאות עמודים של רבע בוונען על נייר (האלצפריי). פרוסק נשלה חנם לכל הורש.

הוצאת "פרדס"

Verlag Pardes,
Berlin C 25, Münzstrasse 18.

Avácigaonnagybeteg

Megilletődvé vesszük a hirt, hogy korunk egyik legnagyobb tudmudkorifeusa, a tudományáról híres R. Jesájó Silberstein váci főrabbi א'ש'י'י' vasárnap este óta nagybeteg. Amint halljuk: nagyobb fokú érlemzesedés tünete mutatkoznak rajta. Lapzártakor vett értesülésünk szerint az állapota javult, de a beteg még mindig rendkívül gyenge.

Adja a Mindenható, hogy a nagy gaon mielőbb nyerje vissza

egészségét és még sokáig működ-hessék a szent Tóra szolgálatában, egész Izrael öröme. A rabbi urak felkéretnek, hogy tehlímt mondassanak a főrabbi felépüléséért. Neve: ישעי' בן שפרה ליבא. ה' ישלה לו רפואה שלמה במהרה!

Csütörtökön délután jelenti telefonon a „Zs. U.“ váci tudósítója:

Főrabbinak állapota lényegesen javult. Egyelőre veszély nem forog fenn.

A szentély fala körül

Wesilla mosás a legideálisabb

Mint a mult számában megírta a »Zsidó Ujság«, az arabok a Nyugati Falat, a zsidóságnak az ókor óta szent helyét be akarják építeni. Jeruzsálemből érkezett hírek szerint a fal felső részére a mult héten, 2 méter széles és 5 méter hosszú alkotmányt állítottak fel. E komolytalan és egyenesen provokáló cselekedet rendkívüli módon felháborította az egész palesztinai közvéleményt. Egymást érik a tiltakozó ülések. Kuk főrabbi a Nyugati Fal e meggyalázása miatt okt. 22-re, hétfőre böjtöt hirdet. Érdekes dolog, hogy Sonnenfeld orthodox főrabbi hivi nem vettek részt e gyászbán, mert remélik a kormány közbenjárását olyan irányban, hogy a zsidóság évezredes joga a Nyugati Falat illetőleg vissza lesz állitva.

Tompított hangja dacára, mély fájdalmat tükrözött vissza az az előkelő érzésű levél, melyet Franciaország főrabbi, Israel Levin irt Palesztina főkormányzóhoz. A levélben többek között ez olvasható: »Az egész világ zsidóságában a legmélyebb izgalmat váltotta ki az a komoly incidens, amely a kiengesztelés nagy ünnepén a Nyugati Falnál lejátszódott. A palesztinai kormány saját jelentése szerint is, több rendőrségi

tisztviselő, egy tiszt vezérlete alatt benyomult az ájtatoskodó közönségbe és megzavarták az i-tentiszteletet a nap és a hely szentségére való tekintet nélkül. Ilyen cselekedet, amely mindenütt elítélendő, szinte elképzelhetetlen abban a szent városban, ahol az izraeliták, moszlimok és keresztények vallási érzésére tekintettel kell lenni. A hatóságok viselkedése annyira elüt a brit kormány hagyományaitól, hogy a legnagyobb fokú csodálkozás helyén való. Összes hittestvéreink körében a legfájdalmasabb megbotránkozás uralkodik. Emé érzések tolmácsolójának tekintem magam, amikor ama reményemnek adok kifejezést, hogy minden intézkedés meg fog történni, hogy ilyen esetek meg ne ismétlődjenek és hogy az izraeliták jövőben ájtatoskodhatnak a Nyugati Falnál, anélkül, hogy aggodniok kellene méltóságuk és biztonságunk megóvása miatt.

Igen érdekes cikket irt a kérdésről dr. Mayer Ebner csernoviczi ügyvéd. Szerinte a kérdés magánjogi természetű. Majd azt írja: a Nyugati Fal ügyét okossággal kell kezelni. Volt idő, amikor az izlám ingyen adta volna nekünk az óreá nézve értéktelen Nyugati Falat. Hiszen az

izlám többet, sokkal többet vett el tőlünk. A faltól száz lépésnyire van az Omár mecset. E mecsetben mutatják a helyet, amelyen Abraham ósapánk felakarta áldozni fiát. Ahol a mecset áll, ott állott a mi szentélyünk legszentebb része, a »kojdes hakodosim«. Most csak arról van szó, miképen kaphatnók vissza pénzért a Nyugati Fal helyét. Össze kell raknunk aranyat, ékszeret mint egykoron, de nem az aranyborjura, hanem a drága föld megvásárlására. Minden arab kapjon a nyomorult viskójáért a környéken pompás házat máshol, — de menjen. Meg kell alakítani a »Keren Hamikdos« a szentély alapját. Nem lesz zsidó a földkerekségen, aki nem áldozna e célra. Ez legyen az illetékeseknek törekvése. Mindig gondolkunk rá, de ne beszéljünk róla, csak akkor, ha majd a kérdés megérik.

KÉRJE A FÜSZERKERESKEDÉS-BEN
A MOST MEGJELENT
148 RECEPTE TARTALMAZÓ,
SZINES KÉPEKKEL ILLUSZTRÁLT
DR. OETKER-FÉLE
RECEPKÖNYVET
ÁRA 30 FILLÉR

HA A FÜSZERES-NEL NINCSEK, FORDULJON KÖZVETLEN HOZZÁNK: DR. OETKER A. GYÁRHOZ BUDAPEST, VIII. CONTI-U. 25.

A 127 receptet tartalmazó „Hogyan készül a jó sütemény?“ c. könyvecskét kívánatra továbbra is ingyen és bérmentve küldöm.

A berlini liberális kongresszus pesti megvilágításban

— Saját tudósítónktól —

Az Omike vitaestélyé lett összejövetele.

Igen tanulságos és élénk érdeklődéssel kísért vita-estélye volt hét-fő este az országos magyar izraelita köznevelődési egyesületnek (Omike). A vita tárgyát a berlini liberális zsidó világ-kongresszus ügyében való állásfoglalás képezte. Az összejövetel elé a pesti orthodoxia körében is várakozással tekintettek, mert programmba volt véve, hogy az orthodoxia nevében Korein Dezső fővárosi törvényhatósági tag fog felszólalni. E kérdésről Klein Márkusz hitközségi előjáró a Zsidó Ujság múlt számában cikket írt, amely cikk erre vonatkozó konklúziója az volt, hogy ilyen kérdésben, amilyen a berlini liberális kongresszus, az orthodox szemparáció alapelveinek szempontjából nem tanácsos és nem üdvös az orthodox közreműködés.

Nem volt orth. szónok.

Az Omike gyűlése azzal a meglepetéssel szolgált, hogy programj ellenére — nyilván a »Zs. U.« cikének hatása alatt — Korein Dezső nem jelent meg. Megvalósítván a böcs király mondását: *נח לא שמעו ויהי דבר*, néha beszéd, néha hallgatás az érdem. Mi pedig hisszük a talmud szavával: *אדם סמיך בלשון חוראל האדריסו*, amint üdv és elismerés léssen osztályrésze, a felekezet és vallásosság érdekében elhangzott számos szónoklatáért és ügybuzgalmáért, *«kach jekabelszóchor alhapriso»* hasonlóképpen lesz érdemének betudva a jelenlegi, az Omike programjába felvett beszédének el nem mondása a gyűlésről való távollmaradása — az orthodox álláspont megóvása érdekében.

Mi történt?

A gyűlés lefolyásának a rezüméje a következő: a berlini liberális kongresszuson részt vett referens felállította a tételt, hogy a kongresszuson propagandát csináltak a szombatnak vasárnapra helyezése, a héber nyelvnek a templomi imarendből való kiküszöbölése érdekében és így a magyar neológiának

harcra kell kelni a szombat, a héber ima, a konzervativizmus mellett. Utána felállottak a szónokok s egymást tullicitálták a hithűség hangoztatásában. Az ülés végén azonban a berlini kongresszus másik magyar résztvevője megállapította, hogy ott nem is harcoltak a szombat ellen, a vasárnap mellett, nem indítottak harcot a héber imádkozás ellen, így tehát nem kell a zsidóságot »megvédeni« Berlin ellen, annál kevésbé, mert a szombatért, a héberért való harc vezetésére a hazai neológia vezérferfiái nem is illetékesek.

Egy referens és a többiek.

Az ördögnek a falra való festését megkezdte a neológia lapjának szerkesztője, dr. Szabolcsi Lajos. Elmondta, hogy Berlinben hadat üzentek a szombatnak, a héber liturgiának. Vasárnap tartották a hivatalos i-tentiszteletet. Berlinnel szemben a pesti Dohány-utcai szombati ima valóságos »chöszid« liturgia. Dicsérte a »vissza a zsidóság«-hoz című felszólítást, a pesti neológia konzervatív voltát. A reformból — ugymond — csak egy dolgot kell megtartani: a magyar templomi hitközségnek.

Utána dr. Hajdu Marcell hitközségi alelnök — Szabolcsi referátuma alapján — visszautasította a berlini törekvéseket. Ha ilyen uton haladna a magyar neológia, bekövetkeznék a teljes asszimiláció. Ily asszimilált zsidóság nem is tarthat igényt az egyetemes zsidóság támogatására, ha erre szükség mutatkozna egykoron. A hazai neológia célja csak az orthodoxiával való egyesülés lehet.

A következő szónok dr. Blum Ödön körzeti elnök a legsúlyosabb kifejezésekkel illette a berlini mozgalom vezéreit, akik csak tülekedő zsidók lehetnek. Jobban elakarnak helyezkedni a társadalomban, ezért olyan zsidóságot akarnak, amely nagyon könnyű, mert nem kell megtartani semmit. Becstelen tettek minősíti a héber nyelv kiküszöbölését. A magyar zsidóság — ugymond — konzervatív szíben és haladó a kulturában. Ezen elvtől el nem térünk. Vannak ugyan, mondotta, a mi vallásunkban elavult

dolgok, (közbeszólások: nincsenek), de azok önmaguktól kicsiszolódnak.

Berlin és Budapest neológiája.

Egész más hangnemet ütött meg s így az egész hangulatba más irányt hozott be, dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsos beszéde. Ő is jelen volt a berlini kongresszuson és így meg kell állapítania, hogy a neológ lap szerkesztője jelen referátumában is mint zsrnalista járt el: tendenciózusan állította be a dolgokat és a neki nem tetsző, célzatának meg nem felelő tényeket egyszerűen elhallgatta. A liberális berlini kongresszus, — ugymond — az őszinte neológia megnyilatkozása volt, amely látja a zsidóság mai nehéz helyzetét a társadalomban és szeretné megmenteni a zsidó létét. A kongresszuson a szónokok nagy része irigységgel beszélt az orthodoxiáról, amelynek számára nincsenek problémák, mert minden kérdésnél felnyitják a Sulchan Aruchot és megtalálják a feleletet. A hazai neológia ugyan szintén kinyitja a Sulchan Aruchot, hogy lássa, mit nem tart meg. »Hazugságnak« kell minősítenie, ha olyan apák szónokolnak a szombat szentségéről, akik üzleteiket a szent napon nyitva tartják és nem is törekednek arra, hogy gyermekeiket megtartsák a szombatot. Zúgó taps követte szónoknak egy francia folyóiratból idézett példáját: »Egy vallásos apa szombati napon betér fia szobájába és fiát szivarozva találja. Elfelejtetted, hogy szombat van? kérde az apa. Nem, — hangzott a válasz. Elfelejtetted talán, hogy szombaton tilos a dohányzás? — Nem. Tehát mit felejtettél el? — Hogy zsidó vagyok... — Egy másik apa hasonló esetben, szintén ugyanígy kérdőre vonja fiát, aki ugyancsak nem felejtette el, hogy szombat van és tilos szivarozni. Tehát mit felejtettél el? — kérde végül is az apa. — Az ajtót becsukni, — hangzott a fiu válasza.« — Uraim, folytatja szónok, én a két fiu közül önézetesebbnek tartom az elcsőt s ha önök szombatot prédikál-

nak, elfelejtik becsukni az ajtót, amikor szombaton szivaroznak. Hazugság az is, ha apák szónokolnak a héber nyelv szentségéről és nem tanítják meg gyermekeiket imádkozni. A berlini kongresszuson csak egy szónok csinált a vasárnapnak propagandát: a berlini reform-hitközség felkésze, de visszhangra nem talált! Tendenciózus beállítás, hogy vasárnapon tartották a »hivatalos« i-tentiszteletet; csak az említett reform-hitközség templomában volt vasárnap az ott aznap szokásos i-tentisztelet, amelyen — kiváncsiságból — igen sok kongresszusi résztvevő megjelent. Viszont a berlini főtemplomban péntek este és szombaton voltak áhítatossági összejövetel, ahol a frankfurti hitszónok, dr. Seligmann valóban épületes, vallásos szemléltetést tartott. A főtemplom imarendje pedig csak igen kevés tekintetben különbözik a Dohány-utcai templom ritusától. Rendesen, héberül imádkoznak, felolvassák a tórától a heti szakaszt; csupán a haftórá és a kedüso második felét mondják németül. Általános derűtség kíséretében jelentette ki azután a szónok, hogy a kongresszus szombatján volt egy nagy bankett a Kaiserhof-szállóban, több amerikai reformrabbi is részt vett ebből az alkalomból, Szabolcsi barátjával — utóbbi bizonyára a Sulchan Aruchra való hivatkozással — együtt fogyasztotta a lakomát...

Hoféherre csak Wesilla mos

Nem szabad nekünk — ugymond — a liberális német és amerikai zsidókat lenézni. Óriási zsidó irodalmat teremtettek és az amerikai zsidóság mentette meg tulajdonképpen Kelet-Európa zsidóságának millióit az éhenhalástól, a háború után. S kik segítették a magyar zsidókat az összeomlás után? Nem-e az amerikaiak, a Joint szövetség utján? A berliniek neológiája, zsidóérzése őszinte s tiszteltetelmű. Ez azonban nincs így Magyarországon. 1918-ban szónok Magyarországon »Bené Berisz« zsidó páholt akart csinálni. Beszélt ebben az ügyben egy igen tekintélyes zsidó ural, aki a szabadkömüvességben nagy szerepet játszott. Az illető legyintett egyet s azt mondotta: »a zsidóság likvidálandó valami, nem szabad a zsidó elkülönödést elősegíteni.« Ez az ur most — a pesti izr. hitközség egyik vezérégyénisége. Mikor szónok meginterpel-

álta, hogy régi elvei alapján miképpen lett zsidó vezér, azt felelte neki: »Iam, változott az idő, ez politika«. Politika az is, ha a neológ lap lepocsondiázza az orgonát, amely orgona az általa dicsőített konzervatív Dohány-utcai templomban is felhangzik. Nézete szerint a magyar neológia jövő feladata: vezéreket, rabbikat kitermelni magából a (nem-reform) liberális zsidóság számára.

A nagyhatású, de sok helyütt, kiméletlen igazmondása miatt kínos benyomást keltett beszéd után ismét felszólalt dr. Hajdu Marcell, majd dr. Szabolcsi, akinek egy megjegyzésére dr. Friedmann határozottan kijelentette: »nem áll«, majd azt is megállapította, hogy a szerkesztő bizony nem referálta el híven a kongresszus lefolyását. Utána felszólalt ró-

viden, de szellemesen dr. Hevesi Simon főrabbi, ki a kérdésben egyelőre nem óhajt állást foglalni. A »vissza a szombathoz« jelszónak a praxisba való vitelét attól várja, hogy a szociális fejlődés a heti 6 napi 8 óra helyett 5 napi 10 órai munkában fog idővel megnyilvánulni. A neológ vezető főrabbi szavai után izgatott hangulatban oszlott szét a gyűlés.

Habár, örömrünk, a gyűlésen orthodox szónok nem volt, kívánatosnak tartottuk, hogy a hazai orthodox közönség részletesen és híven értesüljön az összejövetel lefolyásáról, mert az elhangzott beszédek megtaníthatják igazi orthodox önézetre és a mai magyar zsidóság helyzetének megértésére. A vitaestélyé a Zsidó Ujság szempontjainak kitünő argumentuma és legjobb igazolása.

Bessarabiában felgyújtottak egy templomot öt tórával

Bukarestből írják: Az elmúlt héten antiszemita agitátorok járták be Bessarabia városait és falvait, mindenütt gyújtó beszédeket tartottak és lázítóhangu röpiratokat oszlottak szét. Az antiszemita agitátorok szabad garázdálkodása nem is maradt sokáig eredménytelenül. Cismelei község néhány paraszta a községi titkár vezetése mellett egy éjszaka megrohmozta a zsidó templomot, betörte az ablakokat és lerombolták a templom berendezését. A hatóságok nemcsak, hogy nem büntették meg az illuminált parasztokat, akiknek éppen a zsinagógát jutott észükbe megtámadni, de még csak vizsgálat sem indult meg a tettesek ellen. Ezen felbuzdulva a rákövetkező éjjel ismeretlen tettesek felgyújtották a templomot, amelylyel

öt tóra égett el.

A cismelei zsinagóga felgyújtása Bessarabia zsidó lakossága körében érthetően általános megdöbbenést és felháborodást váltott ki, mert a zsidó képviselők idejében felhívták a kormány figyelmét a

történetekre, a belügyminiszter azonban semmilyen intézkedést nem tett meg a templom elleni támadások megismétlődésének a megakadályozására.

Későbbi jelentések szerint a román belügyminisztérium vizsgálatot indított, melynek eredményeként a cismelei helyi hatósági közlegeket állásaitól felüggeszti; a templom felépítés és a tórák beszerzési költségeit pedig az állam viseli.

Jüdisches Lexikon

4 kötetben, két kötet már megjelent, hátralévő két kötet rövidesen megjelenik. A legelső zsidó lexikon, mely legalapvetőbben ismerteti a zsidó életet minden vonatkozásban, ugya multban, mint a jelenben. 230 kiváló munkatárs. Egy zsidó ember sem nélkülözheti. — Ára egész vászonban 35 Márka, felbörben 44 Márka kötetenként.

Kényelmes havi részletre

Kérjen prospektust! Bármely más német könyvet is szállítunk havi részletfizetésre. Deutsche Wissenschaftliche Buchhandlung G.m.b.H. Leipzig Generalvertretung Budapest, VII., Erzsébet-körút 15.

Bál Sém és Joszele

— Legenda —

A Bál Sémnek egyszer, öregkorában, különös álma volt. Ugy érezte, hogy egy hegytetőn áll, alatta szakadékok, kopár szirtek és kiszáradt sziklacsucok merednek és köröskörül senki, csak ő egyedül a hegy tetején. De amint a nap hanyatlott, susogó hangok ütötték meg fülét: innen is, onnan is, a mélységből és a magasságból kősa, siri hangokat hozott a szél; a sziklák nyögtek, a szakadékok sóhajtottak, a hegy remegett, fonnyadt és csenevész futónövények ingadoztak a kísérteties hegyi szellőben. És mindenek egyetlen szava volt, melyet a hangok elnyújtottan és sirva ismételték s a levegő tele volt ezzel az egyetlen szóval, mely, úgy rémlett, folyton szól és mindig így szól, csak a Bál Sém nem hallotta eddig:

— Szomjazom! Szomjazom!

A Bál Sém pedig megremegett, mikor mindennek az értelmét felfogta, nagy fájdalommal felemelte két karját az ég felé és felkiáltott:

— Ribojnoj sel ajlom, tégy csodát, hogy szomjuságuk enyhüljön!

És ahogyan ezt kimondotta, hirtelen forróság öntötte el és érezte: csoda történt; egy ér megpattant benne valahol, tán a szívében és most ki fog ömleni a vére, minden vére, mely a szívéből jön, ki fog a földre folyni. Nem mozdult többé, csak boldogan figyelt. Újjai hegyen megjelentek az első vércseppek és a földre hullottak. De micsoda különös vére volt ez. Biboros volt, de aranyban játszott, kéken fénylett, de opálszínben tört meg rajta a bucsuzó nap fénye: szikrázott, villogott, sugárzott, tüzelt, rakétázott és valami furcsa zengés áradt ki belőle. Nem, nem is belőle áradott, mert ahogy a Bál Sém körülnézett, egyszerre megváltozott a világ. A mint a legelső cseppek a kopár sziklákat érték, meghasadtak a kövek és füvek, fák, virágok szökkenetek elő kábító gyorsasággal. A hegy pillanatok alatt tavaszi pompát öltött. Madarak szólaltak meg a lombok között, a fák koronáin percek alatt kivirultak s virágtól, gyümölcstől részegen hajlotak alá, a szakadékból rengeteg emelkedett ki haragos zugással és a Bál Sém érezte, hogy amint magányosan, felemelt karokkal áll a hegy tetején, tagjait kuszónöv-

nyek övezik szelid öleléssel. Nem tudta, hull-e még vére a földre, inkább úgy érezte, hogy ő maga is csodálatos alakuláson megy keresztül, mintha királyi tölgygyé válna a hódoló erdők közepén; amerre szénézett, minden virág-szál, minden cserje, minden fág, minden fűszál feléje lengett az esti szélben, boldog zugással, mely olyan volt, mint a himnusz, mint hálás zsolozsma, mint a világmindenség nagy zsoltára — és végül minden egybefolyt valami végetlen zenéjü esti énekekben, felmagasztosulva és szárnyalóan a mennybolt kék kupolája alatt.

A Bál Sém fáradtan és lihegve ébredt.

Három nappal később történt, hogy egy faluban járt, közel a városához. A falu rabbija a Bál Sém hívei közé tartozott s mikor megtudta, hogy a Mester átutazóban van a községében, elébe sietett és felajánlotta vendégszerető házá.

— Csak egy éjszakára maradhatok nálad — mondotta a Bál Sém.

— Hajnalban tovább utazom, me t két tanítványom vár a városban.

— Maradj hát erre az éjszakára, Uram — szólott a rabbi. — Ámbár hiszen bevallhatom, most nem boldog és derűs az otthon, melyet neked adhatok.

A Bál Sém ránézett.

— Beteg van nálad?

— Beteg, Uram... de I-ten tudja, mi baja van. Három napja, hogy hozzám érkezett egy vándor diák, a nagy hegyek felől. Szavát is alig vettem, mert mikor megérkezett, ágynak dőlt és azóta lázban, jóformán eszméletlenül fekszik. Látomásai vannak. Ide válok, kihez jött, de elhozták hozzám, mikor az utcán összeesett. Azt beszélték, Joszelenek hívják és a hegyeken tul való talmudisták közül való.

— Menjünk — mondotta a Bál Sém. — Vezess hozzá.

Utközben megkérdezte:

— Mégis... nem értél egy szót sem abból, amit beszélt?

— De igen, Uram... csak hogy semmi jelentősége nincs. Azt mondja, amit minden lázbeteg: szomjazom, szomjazom, szomjazom... De nem akar vizet inni, ha odaviszünk neki egy pohár-

ral. Nem tudom, mi baja van... és félek, nagyon félek, hogy a holnapi nap elviszi őt, — anélkül, hogy megtudtuk volna, kit is keres voltaképen.

Közben elérték a rabbi házá és pár pillanat múlva ott álltak a 23 éves böcher ágya előtt. A beteg senkit sem ismert meg többé. Halálosan sápadt arca dult volt, haja homlokába csüngött, nehezen lélegzett, szemei ködösek voltak, mint a haldoklóé. Ajkai erőlenül mozogtak, láthatólag beszélni akart, de nem tudott. A Bál Sém sokáig szótlánul nézte. Aztán a házigazdához fordult:

— Hát te... te szótál már hozzá, mióta itt van nálad?

— Bizony nem, Mesterem. Váratlanul jött, nem is érintett valami kellemesen, hogy itt van. De hát I-ten neki, most már legyen, ahogy lesz. Sokszor voltam benn nála, de inkább belőle akartam valamit kivenni. Csakhogy...

— Hagyjuk magára — szakította félbe a vendég.

Odakint megkérdezte:

— A mellette levő szoba szabad? Ha igen, ott szeretném tölteni az éjszakát.

Hajnal felé történt, hogy a Bál Sém nesztelenül felkeltette a házigazdát és behívta a maga szobájába. Mindketten megálltak az ajtónál. A rabbi majdnem felkiáltott a megdöbbenéstől, amikor odabenn a beteg szobájában félig hangos, elcsukló beszédet hallott; de a Bál Sém hallgatást parancsolt és mindketten figyelni kezdtek.

Ott bent pedig töredezett ima hallatszott:

— Ribojnoj sel ajlom... talán már a halál közelében szólok hozzád... én Uram, te ismered milyen szomjuság gyötört és fáj még ma is... hogy mennyire szomjazom szeretetre és jóságra, jóságra, jóságra... Ó, szerettem volna megmondani... és szeretném még ma is elmondani nekik; emberek, szeressetek csak egy keveset, mert oly nagyon egyedül járok a világban... nem, nagyon, nagyon szeressetek és öleljetek magatokhoz, mert engem még senki sem szeretett... én I-tenem, te tudod, milyen egyedül jártam és mennyire magam vergődöm, te látod, engem asszony nem szeretett soha, mert rut és esetlen vagyok és az a sorsom, hogy ne találjak társat... de apa sem szeretett, testvér sem ölelt s anyámat

Wesilla mosószert hódít mindenütt

sem ismertem... ó én Uram, ha van mód rá, hogy halálos szomjuságom megenyhüljön: művelj csodát és vezess valakit utamba, aki szeressen... hadd találkozzam én is egyszer valakivel... ó nézd, mennyi mindent tudtam valakivel... ó nézd, mennyi mindent tudtam volna, ha csak egy kevés meleget érezek az a lélek állott volna mellettem... Én nem tudom, Uram, nekem talán már mennem kell, talán mindez hiába volt és nem sikerült, — mégis könyörgök: oldsd el ez egyszer a szomjuságomat... miért, miért ottlaktad volna belém, ha egyetlenegyszer sem csillapulhat? — és Ribojnoj sel ajlom, aki mindenkit megszánsz, engedd, hogy egyszer, egyszer én is jóságra találjak, valakire, aki megölel, valakire, aki megfogja a kezem, aki megvéd, aki bátorít, aki mellett eltűnik minden keserű magányosság, — ó I-tenem, valakit, aki szeressen! aki szeressen!

— És még egyszer hallatszotok nekem:

— Mert lásd, oly nagyon szomjazom...

A rabbi halkán megszólalt: Ezek azok a szomorú bolondok, akiknek a vágyakozása nem csillapul... rajongók, akiknek nincs vizsgálása... akik korán térnek meg földi hanyattatásukból. Tán jobb is nekik...

De a Bál Sém szótlánul felretolta őt és belépett a beteg szobájába. Ott megállott az ajtónál, kitérta a két karját és hangosan kiáltotta:

— Itt vagyok Joszele!

S mikor a beteg ámultan tekintett fel így folytatta:

— Eljöttem érted, fiam leszel és tanítványom. Te az apa szeretetét keresed szomjasan, én a fiamat vesztettem el s nekem utódot nem adott az I-ten. De most az ő ren-

delése, hogy találkoztunk és megindulunk mindketten új élet és új beteljesülés felé. Én szeretni foglak, Joszele fiam, én megölelek és megfogom a kezedet, én bátorítani foglak és telmeket magásra a Sém-Jiszborach közelébe. Mert akiben ilyen szomjuság lakozik, mint te benned, az nem lehet hitvány ember és rossz tanítvány. És ha feleséget eddig nem találtál, aki veled ment volna nehez utadon, eljöhet még ő is, aki követni fog, aki a tiéd lesz s akinek keze mindig a válladon fog nyugodni, ha nehéz utra indulsz. A te keserű egyedülletted és siválgi vándorlásod a mai napon véget ért. És látod, éppen felkel az új nap, hogy életet hirdessen és ne halált, hogy hirdesse az

I-ten és az ő dicsőségét és hirdesse a szeretetet, amely által élünk s amelyben hinnünk kell, hinnünk kell nehéz, magányos vándorlásunkon is, megingatlanul és örökké. Kelj fel Joszele!

E percben arany fény olyam ömlött a szobába és a nap kibukott a keleti hegyek mögül. S amint a Bál Sém megölelte a kóbor böchert, visszagondolt különös, fájó álmára, ahogyan szíve vérét elfolytatta a kiszáradt hegytetőn s ahogyan a vére forró cseppeiből új világ támadott a szomjas csucokon. Aztán megadással hajtott meg fejét és szeliden emelte fel magához az utódját, aki kezére borulva zokogott a reggeli fényességben...

Hőféhére csak Wesilla mos

I-a porosz szenet, kokszot és tűzifát
plombázott zsákokban, még aznap házhoz szállítok.

Tessék telefonon **J. 464-81** felhívni

STEINMETZ MANÓ
porosz szén, tűzifa és koksz-kereskedése

Nagybani raktár: **Józsefvárosi pályaudvar.**

Városi iroda és kicsinybani eladás: **Klauzál-u. 20.** (Saját ház)

Egyedüli szombattartó **DOBOZGYÁR** Egyedüli szombattartó

Rottenberg A. Budapest, Amazon-u. 6-8
Telefon: József 380-83.

Csak Goldberger-festőt kérünk! **GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT**

összes gyártmányait, ugymint:

kékfestő, karton, trench, crepp, ballist kanavász, angin, cloth, serge, fehéraru, **barchet,**

flanell, műselyemkelmét, fejkendőket és mindenfajta maradékot viszonteladók a legelőnyösebben vásárolhatnak

REINER KÁROLY textiláru bizományi raktárában
Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarkán)

Telefon: J. 392-12.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Lech-Lechó, Chesvan 13.
Sabosz kezdete (Bpest): 4 óra 35 p
„ kimenetele „ 5 „ 20 „

Olvásóinkhoz! Felkérjük mindazon igen f. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsődon postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon esz közzölhető. — Romániában az előfizetési összeg (évi 600 lei) az Anglobankhoz Nagyváradra küldendő „Groszberg Jenő, Oradea“ folyószámla javára.

— **A Szombattartók Országos Szövetsége** vasárnap, f. hó 28-án Debrecenben zászlóbontó nagygyűlést tart. A gyűlés, amelyen részt vesz a SzOSz budapesti elnöksége Korein Dezsővel az élén, d. u. fél 3 órakor veszi kezdetét a debreceni orth. hitközség Pásti-utcai templom épületében.

— **A budapesti orth. hitközség** iskolaszéke legutóbb ülést tartott Klein Márkus tanügyi előjáró elnökle alatt, aki meghatóan parentálta el az iskola elhunyt nagyerdemű tanítóját, Neuwirth Józsefet. Kiemelte, hogy nemcsak lelkiismeretes tanító volt, hanem a Tanban jártas jámbor zsidó, ki a talmudelőadásokon is szorgalmasan résztvevett. Emlékét jegyzőkönyvileg megörökítették. Dr. Deutsch Adolf igazgató terjesztette ezután elő jelentését, amely szerint összesen 881 gyermek iratkozott be az orthodox iskolákba. Az iskolaszék elfogadta azon indítványát, hogy az ötéves gyermekek részére iskolai előkészítő tanfolyamot kell szervezni és a nagyobb gyermekek részére naponta kötelező i-tentiszeletet rendez.

— **A bécsi hitközségi választásokhoz.** December 2-ára van kitűzve a bécsi hitközségben a tisztújító választás. Eddig egy koalíció, amely az orthodoxok, liberális neológok és a cionisták szövetségéből állott elő, vezette az ügyeket. Az új választási agitáció

megkezdése után az eddigi szövetség felbomlott és az eddigi három párton kívül a szocialista is megindította a harcot a hitközségi mandátumnak elnyerésére. Az orthodoxok még nem határoztak arról, vajjon külön listával indulnak-e a küzdelembe, avagy a pártok egyikével szövetkezve.

— **Milliárdosok Joimkipürje.** Anglia egyik leggazdagabb zsidója, Sir Alfréd Mond, aki a múltkor a Lord Melchet címet kapta, az engesztelnapot az »Amerika« nevű nagy óceánjáró hajón ünnepelte. A nevezett hajón több zsidó utazott, akik a hagyományos módon ülték meg a szent napot. Szünetben a lord beszédet is mondott. Tórához való felhívása alkalmából többek között 100 dollárt adományozott az abessziniai fekete zsidók, a falasák segélyezésére. A másik milliárdos, akiről a nagy ünneppel kapcsolatosan szó esik, nem zsidó. A híres automobilgyáros, Henry Ford németországi hatalmas gyártelepe közzétette az újságokban, hogy az engesztelnap ünnepén a gyár egész területén szünetel a munka.

— **„A Ramban rendszere és szellemi iránya.“** Ilyen című igen finom megértéssel írt esszé jelent meg Rappaport-Hartstein Mayer, az orth. központi bizottság érdemes tagjától (Sátoraljauj hely), a Déván megjelenő »Ojczar Hachajim« héber folyóiratban. A dolgozat gyönyörű héber nyelven és eredeti kutforrásokon alapuló tudományossággal jelöli meg az arany középutat, amelyet a 700 év előtt a Ramban körül kitört harcban a Ramban elfoglalt, igazságszeretettel és szent higgadsággal. Rappaport-Hartstein a kérdést kitűnően ismeri és már 30 év előtt adott ki egy szép életrajzot a nagy mesterről, »Tajldajsz Horamban« címen.

— **Halachikus irodalom Magyarországon.** A Vácon megjelenő Tál Talpijosz talmudi folyóirat legutóbbi száma Katzburg Dávid szerkesztőn kívül fejtegetéseket tartalmaz Silberstein Jó-

zsua váci, Blum Bencion szárvasi, Wlelc z Izráel pesti, Jungreis M. N. zsadányi főrabbiától és rabbiától. Az utóbbi a joghurt rituális megengedhetőségéről értekeznek.

— **Zsidó jótékonyági intézmények Szlovenszkóban.** Kassán az amerikai Joint segítségével az orthodox és neológ hitközség közreműködésével zsidó szociális otthon terveznek. Az otthonba helyezik a zsidó árvaházat, tanoncotthont. — Október 28-án rakják le a pozsonyi új zsidó kórház alapkövét, ugyanakkor a Joint támogatásával, amennyiben 10.000 dollárt adott a költségekre. A régi kórházi épületet valószínűleg aggokháza céljaira fogják felhasználni és ezen kívül szülészeti osztályt is terveznek e helyen. Érdekes megemlíteni, hogy a pozsonyi Chevrának 1710-ben volt már kórháza.

— **Mégis megkegyelmeztek a tarnopoli dájennak.** Megittuk, hogy a katonasághoz bevonult Frenkel tarnopoli dájen nem akarta levágnatni a pajeszt és ilyenmü kísérletnek ellenszegült, amiért is 4 hónapi várfogságot kapott. Nagy akció indult meg a zsidó hagyományok e vértanuja érdekében. Egyes ellentmondó hírek után most végre kiderült, hogy a lengyel állam elnöke megkegyelmezett Frenkel rabbinak.

— **Konkurrencia bombákkal.** Newyorkból jelentik: Egy brok'ini kóser szárnyas cég házára ismeretlen tettesek bombát vetettek, amely felrobbant a kereskedő, valamint a szomszéd családtagjait igen súlyosan megsebesítette. A kétemeletes ház, melyben a két család lakott, teljesen elpusztult. Amint a vizsgálat megállapította, a bombát a »Kóser szárnyas tröszt« egy ügynöke dobta a kereskedő házára bosszúból, amiért ez olcsóbban adja a kóser szárnyast s így konkurrál a trösztel. A tröszt 55 tagja ellen megindították a vizsgálatot. A newyorki zsidóság körében igen nagy a felháborodás, mert napfényre került az a nagy nyereség is, amit a tröszt a zsidó lakosságtól kizsartolt.

— **A zsidók Amerikában.** Dr. Lienfield newyorki népesedési statisztikus közlése szerint az amerikai Egyesült Államokban ezidő szerint 4.228.000 zsidó él. A statisztikai jelentésből kiderül, hogy az össz-zsidóság egyhatod része falvakban lakik s nagyjából mezőgazdasággal foglalkozik. Csak 11 városban lépi túl a zsidó lakosság száma az 50000 lelket.

— **R. Jechiel Herskovics z c. l. macévo-felavatása.** Mint jeleztük, az oly korán elhunyt nagytudású, jámbor Sasz-Chevrá rabbi emlékére állított sírköve felavatása vasárnap délelőtt ment végbe a gránát-uccai új orth. temetőben. A Sasz-Chevrá által, forró szeretete jelölül állított, méretében impozáns macévo körül csoportosult nagy és számottevő közönség soraiban láttuk a fővárosi és környékbeli zsidóság számos előkelőségét és vezérét, többek között jelen volt: óbudai Freudiger Ábrahám, az orth. hitközség érdemekben dus elnöke, óbudai Freudiger Lipót diszelnök; Schlesinger József és Stern B. Sámuel előjárók. A neológ hitközséget képviselték: Fleischmann Sándor és Rosenberg Lipót előjárók, azonkívül képviseltette magát a pestszentlőrinczi orth. hitközség a Budapesti Komaegylet elnökségével és előjáróságával. A jelenlevő előkelőségek, valamint az orth. rabbinátus tagjai fájdalommal bár, de tiszteletben tartották a nagy halott ebbeli óhaját és így csak fia és utóda Herskovics Dávid Sasz-Chevrá rabbi emlékezett meg fájdalmas, megrendítő beszédben atyja és tanítója a zsidóságért való áldásos működéséről és az elhunyt óhaja szerint, dicsérő és magasztaló szavak helyett csak arra intette a megjelent nagyszámu tisztelőit nagynevű atyjának, hogy igyekezzenek a megboldogult nyomdokain haladni és i-tennek tetsző tanaikat követni.

— **A balkányi főrabbi,** Lichtenstein Kiszlél felker bennünket a köv. közlésére: „Egy itteni igen becsületes, szigorúan vallásos hitestvér a villám által agyonstjártott. Gyenge, beteges özvegyet hét kis árvával hagyott hátra, minden nélkül. A borzasztó csapás hafása alatt mindjárt gyűjtést rendeztünk, valamelyes összeg egybe is gyűlt, ami azonban nagyon kevés ahhoz, hogy a hátramaradotknak kenyérkereseti alapot nyújtsion. Igen kérem tehát drága hitestvéreimet, hogy ezen ritka nagy miczvóban mindegyikük tehetsége szerint résztveenni kegyeskedjék. Az adományok a „Zsidó Ujság“ szerkesztőségéhez küldendők, a mely azokat nyilvánosan nyugázn fogja“.

שלשה אנני יודע

Megnyilt

és már megkezdte a szállítást en-grosban

helyben és vidékre,

a sorrendben bár

HARMADIK,

de áruja minőségében

első

ארטה' כשר

szalámi és füstöltárugyár

STERN ÉS TÁRSA

Gyár és expedíció:

Budapest, Nefelejts-u. 12.

Kelcti pályaudvar ind. oldalától
2 perc.

Telefon: J. 458-30.

Főüzlet november elején
fényesen berendezve

Király-utca 54.

szám alatt nyílik meg.

— **Megjelent a Zsidó Családi Almanach** az 5689. évre. Szerkeszti: Szerény Béla, Ungvár. A csinos kiállítású Almanach a naptári rész és egyéb érdekes tudnivalókon kívül, több eredeti zsidó novellát, adomát stb. közöl („Hogyan lett Reb Gecelből Gecze? című e heti tárcánk is az Almanachból származik) és így az olvasónak kitűnő szellemi táplálékot nyújt. Megrendelhető 10 cseh korona (kb P 170) előzetes beküldése mellett a „Zsidó Néplap“ kiadóhivatalánál, Uzhorod (Ungvár), Dajka Gábor-utca 1.

— **Ki utazik a Szentföldre?** Grünfeld Hermann (Hajdudorog) arról értesít bennünket, hogy édesanyja a jövő héten utazik Jeruzsálembe. Nagyon szeretné, ha ezt az utat egy Magyarországból Palesztinába utazó társaságában tehetné meg.

— **Felhívjuk olvasóink figyelmét** az ujonnan megnyílt Stern és Társa-féle orth. kóser szalámi- és füstöltáru gyár kitűnő gyártmányaira. A gyár, mely mint értesülünk, modern berendezésével a szakörök véleménye szerint, első e téren, a legkiválóbb szakerőkkel rendelkezik s így bizonyos, hogy a nagyközönség megelégedését teljes mértékben ki fogja érdemelni.

— **Palesztinában van a legnagyobb születési szám.** Jeruzsálemből jelentik: Amint a legújabb statisztikai adatokból kitűnik, az egész világ szaporodásának legnagyobb számát a palesztinai zsidóság mutatja fel. A Telavivben ezévbén anyakönyvezett zsidó gyermekek száma ötszörösen felülmulta a pl. Bécsben anyakönyvezett zsidó gyermekek számát, holott Bécs zsidó lakossága ötször oly nagy, mint Telavivé. A palesztinai születési szám egyébként is a legnagyobb a világon. Palesztinában 10 ezer mozlimra 561, 10 ezer keresztényre 389 és 10 ezer zsidóra 351 születés esik. Azonban a magas arab születési számot lecsökkenti a szörnyen magas halálozási szám, amely a legutóbbi évben kétharmadát tette ki a születési számnak. A keresztényeknél a halálozási szám a felét, míg a zsidóknál alig egyharmada a születési számnak. Mindezek alapján a palesztinai zsidó lakosság természetes szaporodása az alacsonyabb születési szám dacára egyenlő a mozlimok és keresztényekével.

— A bpesti orth. polg. isk. volt növendékeinek egyesülete okt. 20-án, szombat este *melave-malke* keretében tartotta évadnyitót, egyúttal tagavató összejövetelét. A szép számban megjelent tagok körében az iskolát dr. Deutsch Adolf igazgató és Róna Jakab polg. isk. tanár képviselte. Vendégként megjelent Korein Dezső, ki az egyesület működését éber figyelemmel kíséri és László Lajos, az egyesület egyik buzgó párfogója. Schwarcz Jakab elnök szép beszédben köszöntötte az új tagokat és a megjelent vendégeket s az egyesület céljait körvonalozta. Dr. Deutsch Adolf igazgató a heli szakasz kapcsán azokat a veszedelmeket vázolta, amelyek az életbe lépő ifjúságot környékezik s erkölcsi alapként szent Tanunk és törvényeink tanulmányozását s az orth. zsidó életmódhoz való törhetetlen ragaszkodást jelölte meg. Hangsúlyozta az egymáshoz való szeretet és a békés együttlét fontosságát. — Korein Dezső, mint a „Somré Sabosz” elnöke, a szombat szentességét hangoztatta s a szombat megtartását meggyőző szavakkal köthette lelkükre. Kérte, hogy keressék a kapcsolatot a „Somré Sabosz” bizottsággal s a maga részéről mindenben támogatásáról biztosítja az ifjúságot. Róna Jakab, mint az újonnan avatott tagok volt osztályfőnöke, az önképzés fontosságát ajánlotta figyelmükbe. Az ifjúság részéről Friedmann Péter és Pollák Oszkár keresetlen szavakkal köszöntötték a vendégeket és hitvallást tettek a kör céljaihoz való hűségükről.

— Erdem-e, ha egy hitközségi elnök háztartása rituális? Ez a kérdés foglalkoztatja most a pesti zsidóságnak egy rétegét. Időszerűséget nyert ugyanis az erről való elmélkedés ama látogatás után, amelyet a pesti izr. hitközség elnöke, Kaszab Aladár tett

főt. Reich Koppel orth. főrabbinál. Neológ laptársunk szerint a főrabbi ur dicsőítőleg említette, hogy tudomása szerint a hitközségi elnök háztartása rituális. Ezért most azon töpreng a hívők serege: *mondta-e ezt a főrabbi?* Vajjon lehet-e feltételezni, hogy ő dicsőítőendőnek tartja azt, ami zsidó embernél legelemibb vallási kötelesség-számba mehet csak? Mi sem tartjuk valószínűnek, hogy a patriarchális kora ellenére szellemileg teljesen friss és diplomatikuságig előkelő és tapintatos főrabbi ilyesmit mondott volna. De tegyük fel, hogy igen. Akkor ez magyarázatra szorul. A magyarázat csak az lehet, hogy a főrabbi kiindult abból, hogy Kaszab Aladár nem hangsúlyozza annyira a Sulchan Aruchot, mint például a neológ lap főszerkesztője, aki — mint ezt megmondták róla és neki nyilvánosan az *Omkében* — sulchani aruchi elvei alapján leült a berlini liberális kongresszus idején egy keresztény szállodában a *tréfi* „terített asztalhoz”, azaz „sulchan aruch”-hoz. („Sulchan” asztalt jelent és „aruch” jelentése: terített.) A főrabbi ur tehát éppen abból, hogy a hitközségi elnök nem hordozza neológ létére a Sulchan Aruchot folyton az ajkain, joggal következtetett háztartása rituális volta.

Családi hírek

Goldstein Manó, Nagyvárad, eljegyezte Stern Sárkát (Ujpest—Nagyvárad. (Minden külön értesítés helyett.)

Wiesel Lajos, Miskolc és Wachler Dinike, Győr, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Steinberger Endre és Markovics Sárka, Balmazújváros, házasságot kötöttek.

Neumann Hermann és neje, Sarolta, Szombathely, f. hó 18-án ünnepelték aranylakodalmukat meghitt családi és baráti körben.

Szerkesztői üzenetek

Wider A., H.-Nánás: *Mazel tov!* — Sternberg Márton, Balassagyarmat: Nagy örömmel olvastuk a pápai Tiferesz Bachurim körében élénken lüktető életről szóló tudósítását, amely élénksége a hitközségi vezetőség s különösen Breuer Lázár elnök jóindulatán kívül Süss Dezső buzgalma-nak köszönhető. Szeretnők elhinni, hogy mindenütt az országban hitközségi előjáróság és ifjúsági vezetőség harmónikus együttműködésre törekszik, mert enélkül lehetetlen eredmény, amelynek elérése minden jó orthodox zsidónak kötelessége. — Dr. H. Ö.: „Bené Berisz” vagy „Benaj Berisz” (a „szövetség fia”) néven ismeretes az a mozgalom, amely a szabadkőművesség mintájára zsidó páholyok szervezését akarja megvalósítani. A mozgalom 1843-ban indult meg Amerikában, mert a szabadkőműves páholyokba nem vettek fel zsidókat. Jelenleg 7 páholy működik Amerikában, 1 Németországban, 1 Romániában és 1 Prágában. Tagjaik egymásnak szeretettel fogadnak s jelenleg igen nagy jótékonytárgyat fejtenek ki. Vallásilag teljesen neutrálisak, amennyire ez lehetséges. A tagoknak nem szabad vallási vagy politikai disputákat folytatniok, hanem az emberszeretet jegyében egyesülniök. — E. A., Gyoma: A *Zsidó Ujság* terjesztése körül kifejtett buzgalmaért fogadjuk őszinte köszönetünket. — Püspökladány: Névtelen levél a papirkosárba vándorol. — „Debrecen”: Nem felelt meg. — H. S.: Jutalom héberül „szóchor”, amint Jirmijohú ismert szavában is előfordult „vejés szóchor lifülöszéché” s amit ez a talmudi kifejezés is bizonyít: „sojmer szóchor”. A „szóchor” szó birtokviszonyban azaz „nizmochban” *szechar*-nak hangzik.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt. Bpest, VII., Kazinczy u. 52—54. Naponta friss áru. Házhoz szállítás. Telefonhívó J. 334—76.

Tartósan ondoláltassa haját, mert ez hónapokig eltart garancia mellett. Dajtan bemutatást és felvilágosítást ad: **Kránitz Árpád** hölgyfodrász Budapest, IV., Párisi ucca 5. szám. (Főpóstával szemben.)

A zsidóság szelleme

Irta: HALÁSZ FÜLÖP.

A szentély.

I.

Az Irás, mely máskülönben olyan szűkszavú szokott lenni, mely egész eszmélencolatokat szokott egyetlenegy szócskával, egyetlenegy kissé megváltoztatott kifejezési árnyalattal elénk tárni, melynek a szűkszavuság, a tömör kifejezőmód egyik legkiválóbb sajátja, — a frigysátor és berendezések elkészítésének parancsánál eltér ezen sajátjától és legbővebben a legapróbb részletekre is kiterjeszkedő figyelmességgel adja elénk az arra vonatkozó i-teni tervet.

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Igy tehát nem csoda, hogy Izráel írásmagyarázói minden időben nagy figyelmet fordítottak a frigysátor és berendezése legapróbb részleteire is, a felületes gondolkodás számára jelentőség nélkülűnek látszó is akként óhajtván fejtegetni, értékelni, hogy az igazdagon bugyogó forrásává válják bölcs és tanulságos eszméknek. A régi magyarázóknak a frigysátorhoz és berendezéséhez fűzött megjegyzései valóságos kincsesbányái a legmagasabb eszméknek és kiapadhatatlan kufforásai megszívlelésre méltó tanításoknak.

Jelen fejtegetésünk keretében a középkori vallásbölcsekedő irányzatú írásfejtegetők egyik legkiválóbbjának, az »Akédász Jiczchok« híres szerzőjének elmélkedését óhajjuk egyes részekben visszaadni:

Hétágu volt a szentélynek tiszta aranyból készíte t gyertyatartója. A régi időknek tudósai hét szakra

szoktak osztani minden emberi tudást. Egy szentirási verset is szerettek ezen beosztás igazolására felhozni: »A bölcsesség felépítette az ő házat, kivéste az ő hét oszlopát«. — S erre célzott a szentély gyertyatartójának h' t ága is. A zsidó szentély fényugara nem téli a tudomány világosságától. »Ki nérmiczvó vetajró ajr! — A törvény maga is szövétnek, a Tan maga is világosság. Maga a tudomány is, hogyha nem lépi túl az

emberi tudásnak szabott korlátokat a vallás igazsága mellett kénytelen bizonyítani. Véges és korlátolt az emberi elme. Csakis az érzékek által felfogható tárgyak felől alkothat véleményt magának, mondhat ítéletet. De mindaz, ami kívülre esik ezen a körön, az örökké rejtély marad az emberi elme számára, azt homály borítja, melyet csak a Hit fátylaja oszthat szeljel, miglen a mindent megérteni állító, természetes határvonalait el nem ismerő tudakosságnak, pusztá hipotézisekre épített kártyaházai-ból elő-elővillanó görögtűz csak időre-órára derít fényt ama ismeretlen tájakra. (Folyt. köv.)

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy a **virstli és kolbászaru vidéki szállítást megkezdtük.**

Postacsomagjainkat franco—franco, bérmentve leggyorsabban szállítjuk. Gyártmányaink úgy árban, mint minőségben versenyen kívül állanak. Kérje legújabb nagybani téli árjegyzékünket.

Rebenwurzl
legnagyobb orth. **szalámi és füstölthúsárugyár**
Budapest, Laudon-u. 3.
Fióközlet: KIRÁLY-U. 1. (Károly-körut sarok.)

SIRKÖVER
a legolcsóbb árban kaphatók

מצבות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZAM.
Szombat és ünnepnap zárva.

Hajszálak kiirtása

hölgyeknek arcáról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajeltávolítószert szétküldése utasítással, 25 éve legfőbbkétebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Rabbi Akivó

Történelmi elbeszélés a jeruzsálemi szentély elpusztulása idejéből.
Irlta: Dr. Lehmann. Fordította: Dohány R.

30. (Folytatás)

— Meddig tűrjük még az ostromlás nyomorát? — kérde Menasse hadvezért szolgálja.

— En nagyon szívesen kötnék a rómaiakkal békét — felelte a hadvezér, — de Bar Kochva hallani sem akar róla. Tegnap a tanácsülésben a király nagybátyja Eložor Hamüdoi igen behatóan beszélt a békekötésről és pártolja azt, de a király kemény hangon rákiáltott, hogy aki békéről mer beszélni az a halál fia!

— Uram — mondá a szolgáló, — hátha a rómaiakkal titokban összekötésbe léphetnénk és felajánlanók nekik segítségünket?

— Egész szívemből helyesem e tervet, de hogyan lehetne megvalósítani? A zsidók velünk szemben igen bizalmatlanok s ezért mindig szigorúan megfigyelnek bennünket. Miként küldhetnénk hírnököket a rómaiakhoz?

— En Bethárban születtem és jól ismerem a várost. Ez a város régen a rómaiak által lett alapítva és erődítve. A rómaiak földalatti utakat építettek a várba, hogy ostrom esetén a külvilággal érintkezésben lehessenek.

Egy ilyen utat én is ismerek és ezen az úton elmehetek a rómaiakhoz, hogy nekik átadjam üzenetemet.

— Valóban, mondá a samaritánusok vezére, ez nagyszerű. Mindenek előtt azonban vezessél azon házhoz, hogy ha esetleg téged baj érne, a földalatti folyosó titka ne menjen veszendőbe.

A ház, melyről Efraim szolgálta beszélt, egy samaritánusnak a tulajdonát képezte s így nem tűnt fel senkinek, hogy Menase abba a házba költözködött. Szolgálja kíséretében lement a pincébe és mindent úgy talált, ahogy Efraim elbeszélte. Levelet írt, melyben elmondja, hogy megbánta a zsidóknak felajánlott szövetségét és megígéri, hogy a rómaiaknak kiszolgáltatja a várost, ha Severus az összes samaritánusoknak szabad távozást biztosít. E levéllel tért Efraim a római hadsereg táborába.

A római hadvezér a hosszú ostromot már rég meguntta, úgy hogy Hadrian császár maga jött Palesztinába, hogy személyesen vezesse az ostromot. Nemsokára azonban

ő is meggyőződött, hogy Bethár bevehetetlen. Már ő is elhatározta, hogy a lehetetlennek látszó ütközetet felejtve és elvonul Bethárból. Ekkor katonái egy foglyot vezettek elő, ki hírt hozott az ostromlott városból. A fogoly a samaritánus Efraim volt, Menase szolgálja.

Efraim visszatért Bethárba és Manase vezérhez sietett.

— Nagy újságot hoztam, szólt Efraim. Hadrian császár maga jelen van a táborban.

— És te beszéltél vele?

— Eléje vezetted, igen kegyesen fogadott. Mindenbe beleegyeztek amit kívánunk. Három nap elteltével a rómaiak benn lesznek a városban. Mi és a mi katonáink karjainkon fehér szallaggal ismeretessük magunkat velük. Akkor közösen megnyitjuk a kapukat és ezáltal lehetségessé tesszük a római csapatoknak a bejövételt. Bocsnat és kímélet az összes samaritánusoknak — ez léssen a mi jutalmunk. A császár neked, uram, különös tiszteletet küldi. Téged magas állásba fog emelni és rendjelekkel kitüntetni.

— Itt van ez aranyakkal telt erszény ideiglenes jutalmul, — szólt Menase.

Efraim a kocsmába ment, hol pohárban gyöngyöző bornál akarta magát a kiállott fáradalmakért kárpótolni. Efraim egyik serleget a másik után ürítette ki. A nehéz bor, a fejébe szállott. Hirtelen felugrott és többek előtt elkiáltotta magát: »Nem sok idő múlva a római hadsereg bevonul a városba, elpusztítja és a ti hullátok a mező állatainak és az ég madarainak fog prédául szolgálni.

Mind a vendégek felemelkedtek és Efraimra támadtak:

— Átkozott samaritánus — kiáltott Achijó — áruló vagy! és Efraimot Bar Kochva elé vezelte.

— Királyunk, szólt Achijó, ez a samaritánus határozottan kijelenté, hogy a rómaiak pár nap múlva benn lesznek a városban. A bor beszélt belőle, hiszen te tudod, »ha a bor behatol, akkor a titok nyilvánossá lesz. Ez a férfi — áruló! De te, Uram, égi bölcseséggel bírsz, tehát keressd meg árulásának titkát!

Efraim kijózanodott. Reszketett

a félelemtől és így szólt:

— Igaz, hogy a bor beszélt belőlem. De én nem vagyok áruló. Én a te barátod és szövetségese. Nekem Menase hadvezérnek hű szolgálója vagyok!

— Mond el nekem az igazságot, — kiáltott rá Bar Kochva.

— Ekkor Efraim ördögi tervet szőtt. Hallotta urától, hogy Rabbi Eložor Hamüdoi, a tanácsgyűlésben a béke és megadás mellett tört lándzsát. A gonosz Efraim a rabbi e kijelentésére alapította hazugságát, mellyel Bar Kochvát tévútra vezette és a szegény rabbit elpusztította.

— Uram — egy öreg rabbi, kit Eložor Hamüdoinak neveznek, felszólított engem, hogy vele közösen gondoljunk ki utat és módot, miként lehetne a várost a rómaiak kezébe játszani. Ma délután érkeztem vele a nagy zsinagógában.

— Hogyan, — kiáltott fel Bar Kochva, — hát nagybátyám az életemre akar törni?

— Ugy van — felelte Efraim. — Megfogadott, hogy téged Uram, gyilkoljalak meg és előlegül egy arannyal telt erszényt adott. Az arany elvakított. Múltani mentem a kocsmába és a bor élvezete csalta ki titkomat. Itt van az arany, melyet a rabbi adott. E szavaknál a telt erszényt megmutatta, melyet gazdájától, Menasétól kapott.

— Nem hiszem, nem hiszem — ismételte bánatosan Bar Kochva, — hívjátok elő nagybátyámat, szólt szolgálóhoz.

Rabbi Eložor Hamüdoit bevezették.

— Mit parancsol királyom? — kérde a rabbi.

— A te királyod? Tehát még mindig elismerz királyodnak?

— Hát hogyan ismernék el!

— Nos meglátjuk, hogy hű maradtál e hozzám, vagy áruló lettél! Nézd meg e férfit!

Rabbi Eložor csodálkozva nézett Efraimra.

— Mi van vele? — kérde — nem ismerem!

— Nem ismered? nem fogadtad meg, hogy engem gyilkoljon meg, hogy fejemért a rómaiaknál kegyelmet nyerjél?

— Oh, királyom, hogy hihetsz ilyet el rólam? Nem ismerem e férfit, soha nem is láttam, soha vele egy szót sem beszéltem.

— Mily szemtelen hazugság! — kiáltott fel Efraim — a nagy zsinagóga szolgálja akkor lépett be, midőn egymással mindent megbeszélünk.

(Folytatása következik.)

Országos Tomché-Jesivósz Egyesület, Győr

Póstatakarékpénztári csekk számla száma: 40.530.

A kimutatott összegekhez hozzájárultak: (Befejezés)

TOKAJ: Jungreis Nándor főrabbi 2, Klein Lipót, Reismann Márton 10—10, Grosz Izrael 7.50, Schwartz Leó, Frenkel Dezső, Zinner Arnold, Rogner Heimann; Grosz Vilmos, Schiffer Ferenc, Glück Henrik, Berger József, Grünvald Hermann, Liebermann S. Weisz Vilmos, Schwarz Rezső, 5—5 pengő, Bolgár Ignác 4.50, Deutsch Miksa, Fuchs Henrik 4—4, Lazarovits Adolf, Fränkl Pinkász 3—3, Grosz Mór, Grosz Fülöp, Glück Lajos, Löwy Áron, Löwy Henrik, Seiler Mór, Reich Simon, Baldinger Mór, Neumann Albert, Heumann Jenő 2—2, Heller Sándor, Váradi Ernő, Weisz Mór I. Baldinger, Lefkovits H. Lieber Lajos, Frenkl Árpád, Fuchs Vilmos, Engel Jenő és Ernő 1—1, Kohn Rudolf, Groszberg J., Löwy N. Steiner Ch. 0.50—0.50.

TOMOR: Fried Leopold 3, Braun Dezső 2.50, Schwatz Elemér, Roth Vilmos 2—2, Grünvald Sándor 1.50, Weisz Miksa, Fried Sándor, Löbl Ferenc, Roth Sándor, Schwartz Sándor Miskolc 1-1.

TUNYOG: Kreismann Márton, Kreismann Bernát, Klein Hermann, Grossmann Mór, Nasch Ignác 5—5, Berkovics Miklós Nyírtass 3, Braun Mihály, Kepecs Márton, Lefkovics József, Strausz Menyhért 2—2, Frenkel József, Ferenc Ignác, Kesztenbaum Miklós, Strausz Jenő, id. Weisz Lajos, ifj. Weisz Lajos, Ferenc Béla, Frank Mihály 1—1, Kesztenbaum Antal 0.50.

URAIÚJFALU: Deutsch Sándor, Frankl Sándor Szombathely 2—2,

Kohn Sándor 1.50, Frankl Ignác 1, Feigelstock Benő Vámosfalád, N. N. 0.50—0.50.

VANYARC: Grünvald Mór, Schneller Tibor 3—3, Schneller Sándor, Spilberger Mór 2—2, Grünvald Kálmán, Grünvald Jenő, Schneller József 1—1, Schneller Adolf, Bauer Mór, Grünvald Zoltán 0.50—0.50.

VASÁROSNAMENY: Spiegel Salamon 12, Friedlender Lajos, Grün Dezső, Klein Adolf 10—10, Flegmann Náhán 8, Grosz József 6, Braun Andor, Csillag Sándor, Friedlender Mór és Hermann, Kun Gyula és Ignác, Mandel Mór, Roth Albert, Salgó László, Grün Sándor, Ganz Jenő, Schwarz Mór, Grosz Izsák, Grünfeld Sámuel, Stein Zoltán, Winkler József 5—5, Dr. May József, 4. Dembiczer Mór, Katz Sámuel, ifj. Kepecs Márton, Spitzer Káin, Grünfeld József 3—3, Friedmann A. Mendel, Farkas Sámuel, Farkas Izidor, Keiser Bernát, Neuwirth Sándor, Klein Ferenc, Neuwirth Antal, Schwartz Lipót, Grosz Márton, Goldstein Fischl, Grünbaum József, Grünfeld Dávid, Gutmann Ignác, Tabovics Jenő, Weinberger Lázár, Reichard, Fried Jenő 2—2, Böhm József, Chaimovits Káin, Ehrenreich Sándor, Friedlender Sándor, Friedmann Miksa, Mandel Ignác, Schwartz Armin, és Fülöp és Sándor, Klein Lajos, Grünberger Ábrahám, Genud Lázár, Winkler L. és J., Östreicher Barabás, Klein Aladár, Kesztenbaum Dávid, Weisz Béla, Winkler D., Zelcer, Katz 1—1, Gelb Dávidné, Friedfertig Salamon 1.50—1.50, Klein Lajos nyomdász 1.20, Grünfeld M. 0.80, Blau József fia,

Schwartz B. Winkler Ignác, Weinberger Dávid, Goldstein Mór, Eisdorfer 0.50—0.50, Winkler Hermann, Mandel József, 0.40—0.40.

VÉSZTŐ: Czinn Lajos, Ginstler Adolf, Weinfeld Bernát, Weisz Mór 3—3, Friedmann Jenő, Lang Gyula, Spielmann János, Schwartz Éde 2—2, Roseth Jónás 1.50, Adler Hermann, Feuerlicht Lipót, Grosz Lajos, Grosz József, Kertész Imre, Löbl Adolf, Moskovitz József, Roseth Jenő, Krausz Jakab, Schwartz Aladár, Spielmann József, 1—1, Spitzer Géza 0.80, Altmann Dávid, Berger Béla, Farkas Gyula, Grosz Ferenc, Guttman Lajos, Hausmann Sándor, Klein Mór, Schwartz Lajos, Schwartz Albert, Schwartz József, Schwartz G. József, Altmann Lajos, Altmann Adolf, Wamoscher Lipót 0.50—0.50.

VIZSOLY: Bokor Mór, Haas Lajos, Auerbach Emil 5—5, Gönczi Gyula, N. N. gazdatiszt 4—4, Franck N. 3, Berkovits G., Friedl. Ignác 2—2, Gartenfeld Mihály 1.

ארטה. כשר

VÉNUS

ÉTELZSIR
SNYDERS gyári orth. főrabbi
nr hecserből előltan

VÉNUS ÉTELOLAJ
kiváló minőségben minden
szer, csomago- és díszítés
üzletben kapható. — Gyártja:
Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest,
Zoltán-utca 16. —
Telefon: 8—22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Tsa
Telefon: „Ujpest” 161.

ארטה. כשר

Dlétások!

Kétszersült szükségletét legkisebb mennyiségben is postán beszerezheti

Weisz Mór

orth. kóser keksz-, kétszersült- és
teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22.

Telefon: József 423—65.

— A keksz és kétszersült tej, ill. vaj nélküli készült! —

Wesilla mesószor hódít mindenütt

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból nem vállalunk felelősséget.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A győri aut. orth. izraelita hit-
község üresedésben levő **שו"ת**-állás
betöltésére pályázatot hirdet. Első-
rendű, 35 éven aluli **בן דין** állás-
keresők, kik 3 elismert orthodox rab-
bitól képesítéssel bírnak és jo **על**
התורה-k, sziveskedjenek ajánlatukat be-
nyújtani. Előnyben részesül aki
בשל הוראה בושש וצודיק. — fizetés meg-
egyezés szerint. Utazási költség csak
a meghívottnak térítetik meg. Az
állás azonnal elfoglalható.

Győr, 5689. Marchesvan hó 7.
napján.

Brandsecker A. Schwarz Izidor
hitk. titár. hitk. elnök.

Az ományi orth. hitközség ke-
res egy metázót azonnali belépés-
re, akinek három elismert orth.
rabbitól **קבלו**ja van. Fizetése
havi 140 pengő, gyönyörű szép
lakás és évi 10 ürméter tűzifa,
valamint a szokásos mellékjöv-
delem. Kor, családi állapot, eddigi
működési hely az ajánlatban
feltüntetendő. Utiköltség csak a
meghívottnak térítetik meg. Aján-
latok **Schlesinger Ferenc** hitk. el-
nök **Omány**, u. p. **Sáta**, Borsód m.
küldendők.

A rakamazi Talmud Tóra egy-
let ezenel pályázatot hirdet egy
nőilen **מלמד** állásra Pályázótól, aki-
nek szigorú **שומרי שבת**-nak és magyar
állampolgárnak kell lennie, meg-
kivántatik, hogy kezdő gyerme-
keket **ורי** t, **chümes-rasit** és **tnacht**
tanítson, a magyar nyelvet szóban
és írásban **ביר**ja. Fizetés kölcsö-
nös megállapodás szerint. Költsé-
get csak a megválasztottnak térít-
tünk meg. Ajánlatok, az eddigi
működésről szóló bizonyítványok-
kal együtt alanti címre küldendők.
5689. Marchesvan hó 8-án.

Rosenbaum Gyula
Rakamaz.

Bar-Kochba

a zsidó ifjuság könyve
Zsidó ifjusági regények, elbeszélések
darabok.
ÁRA 3 PENGŐ.
Megrendelhető a REMÉNY kiadó-
hivatalában,
Budapest, IV., Magyar ucca 3. szám.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri
beiktatása 13, vas- tagon szedett betűkből
26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII.,
Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős bor-
ítékban válaszbélyeggel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

HUSZ ESZTENDŐ óta közvetít
házasságot Nagy Jenő Rákóczi
ut 57/b — Telefon (cégnélküli
levelezés).

NAGYVÁROSBAN textiltüzetben ve-
zető állásban levő 30 éves fiam
részére keresek szigoruan orth.
vallásos leányt megfelelő hozó-
mánnyal, önállósítás céljából,
melyre kitűnő alkalom kínálkozik.
Megkeresések „szigoruan orth.“
jelíggel, bélyeggel ellátva, a kia-
dóba kéretnek.

KERESEK fiamnak, kinek Pestkör-
nyékén jólmenő rőfös és divatáru
üzlete van, orthodox vallásos csa-
ládból, házias, üzletet kedvelő,
intelligens magasnövésű leányt.
Legalább 12 000 pengő hozó-
mánnyal. Ajánlatokat „Üzletna-
gyobbítás” jelíge alatt (16 fillér
portóval) a kiadóhivatal továbbít.

Különféle

SZEDŐ-NYOMÓ azonnali kondíciót
kap **Holländer Izidor** könyvnyom-
dájában, **Békéscsaba**. Ajánlatok
igény megjelölésével kéretnek.

FIZETŐ tanuló lány női ruhaszalon-
ba felvétetik. **Moskovitz-szalón**,
Jósika-u. 10. IV. em.

NEVELŐNŐI állást keresek ortho-
dox családnál egy vagy két gyer-
mekhez, vidékre „Vallásos leány”
jelíggel.

KÉT intelligens, érettségizett, köny-
velésben, üzletben gyakorlott árva
urifü, testvérek, elhelyezkedést
keresnek, szombat megtartásával.
Jelíge: „Törökvszerény urifüük”.

HÉBER KÖNYVTÁRÉRT és egyes
könyvekért jól fizetek. Jelíge:
„Késpénz”.

FIATALEMBER szobát és ellátást
keres. „Uriház” jelíggel a kiadóba.

BUTOROZOTT szoba 2 vallásos
fiatalembernek vagy házaspár-
nak kiadó. Cím: **Magdolna-u.**
42. I. em. 7.

HÁZNÁL vagy házonkívül minden-
nemű ruhavarrást elvállal fiatal
szombattartó hölgy. **Sonnenfeld**
Mórné, Szondy-utca 40. fszt. 6.

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber,
magyar vagy német szövegű la-
kodalmi meghívó és bármiféle
nyomtatvány a legkifogástala-
bul készül **Schwartz Lipót**
könyvnyomdájában **Kun-**
szentmiklós. Kérjen áraján-
latot.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyári áron
Schreiber Jakob
villanyerőre berendezett
sírkövezemében **Debre-**
cen, Hunyadi-utca 14.

Keresek alapítandó bor-,
pálinka és likőr nagy- és
kiskereskedéshez megbízható,
vallásos, nagy szakértelemmel ren-
delkező **pincemestert**, ki pa-
lack- és hordóborok modern ke-
zelését önállóan vállalja. **Likőr-**
gyártáshoz értők előnyben. Írás-
beli ajánlatok fizetési igény meg-
jelölésével küldendők. **Grosz-**
berg József, Budapest,
Andrássy-ut 6.

„מנהגי ישראל ותקנות”
nebst Gebräuche des Nojda Bijehüdo,
R. Elje Wilner, Chassam Sojfer 4
österr. S. — „Dovor Beitoj” 5 grosse
Bände: Drosches auf jede denkbare
Gelegenheit. wie Bar-Mizve, Hespäd,
u. s. w. Preis 25 S. Von hervorragenden
Darschonim, hebräisch, 2 Bände S 10,
„Simchas Hanefes”: müser u. dntim
5 S. — „Zeeno Ureno” 8 S. — Diese,
wie auch andere Sforim in leichtem
jüdisch-deutsch — Gegen Voraus-
zahlung. **Rabbiner J. KRAUSE**,
Lackenbach (Burgenland).

Megjelent a közkedvelt

Ceeno-Üreenó

magyar nyelven, finom papíron
nyomatva. — Ára **fűzve 10 pengő**,
diszvásonkötésben 12 pengő.
Szátküldés az összeg előzetes be-
küldése után vagy utánvétellel:
Goldstein Józsua cég könyv-
nyomdája **Dunajska Sztreda**.
(Dunaszerdahely, Szlovénia).

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI., Próféta ucca 7

ידיעות ציוניות

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Paskusz Károly Csornán hirtelen elhunyt

— Tudósítás a negyedik oldalon —

A miniszter mikrofonjának szava

A magyar közoktatásügy irányí-
tója, a mai kormányzati rendszer
egyik főpillére, gróf Klebels-
berg Kuno, oly mélyszántásu
cikket ír, amelyre Magyarország
egész zsidóságának fel kell figyel-
nie. Amíg csak egy kitért zsidó
lapvállalatának organumában szó-
lalt meg vasárnapokon tisztán po-
litikai közleményekben, nem volt
semmi okunk és jogunk szemügyre
vennünk nagy tudásu disszertá-
cióit, most azonban vezércikket írt
az egyik reggeli antiszemita lap-
ban és ebben a zsidó kérdést il-
letőleg ijesztő perspektívát mutató
összintéséggel nyilatkozik.

A kultuszminiszter ugyan csupán
a numerus clausus tészi fejtege-
tése középpontjává, de e kérdést
oly széles alapon tárgyalja, hogy
nem kell csak a talmudi szabályra:
»עין בִּי-לֵאלֵלוֹ מֵאֵי שֶׁבִּי-פֶרֶט«
gondolnunk, amelynek értelmében
az egyetemesség szabálya vissza-
tükröződik az egyesben, vagy
pedig szem előtt kell tartanunk a
latin közmondást, amely azt állít-
ja: »egyből megtanulhatod a töb-
bieket (ex uno disce omnes)«
— és előtűnik áll a rendszere-
sen dolgozó, brutalitást kerülő, de
céltudatosan térhódítani akaró
antiszemitizmus elmélete.

Ki ne helyeselné a kultuszmi-
niszter ama tézisének, hogy po-
zitiv, aktív és produktív emberek-
re van szüksége az országnak. De
milyen zsidó nem szomorodnék el,
ha megtudja, hogy kulturpolitiká-
jának főcélja, »a nagy létkérdés«
az, hogy ilyenre nevelje a keresz-
tény ifjúságot — az állam pénzén,
amelynek tekintélyes része az adó-
zó zsidóságból ered. Ezt az aktivi-

tást elvették émi a numerus clau-
sussal, mondja a miniszter. De ez
az illusztris cikkirő szerint már
kezdetben sem kecségetett ered-
ménnyel, mert számítani kellett a
külföldi zsidóság ellenszenvével,
ami hazánk mai helyzetében igen
káros lehet. A numerus clausus
mint politikum is rossznak bizo-
nyult, mert ellenségeink állandó el-
lenargumentuma lett, ha Magyar-
ország kormányza az elnyomott ma-
gyar kisebbség érdekében felszó-
lalt Genében. De a numerus clau-
sus mégis fel kell tartani szociál-
politikai okokból az elszakított vé-
gekről ideáramló menekült, továb-
bá a B-listások gyermekei kedvé-
ért. Kell a korlátozás lélektani
okokból, mert a forradalmakban a
zsidó intellektuális réteg nagy sze-
repet játszott. S e szempont helyes-
ségét a hazafias zsidóság egy ré-
ze el is ismeri. A numerus clausus
negatív oldalánál azonban tovább
akár menni a miniszter, millió ösz-
töndijakat osztogat, Collegium
hungaricumokat létesít külföldön,
ittthon internátusokat nyit az ösz-
szes egyetemi városokban — és
mindez a nem-zsidó ifjuság érde-
keit fogja szolgálni.

A miniszter cikkének eme álta-
lunk vázolt gondolatmenete igazán
összinte, de csak alkalmazni kell
egy kis kiterjesztéssel a keresztény
iparosok vagy kereskedők avagy
bérlok, esetleg koldusok érdekei-
re és akkor a zsidó csak a viati-
kus lehet ebben az országban,
mert ez meg tud élni a — levegő-
ből. És ennél a pontnál kezd az
egész atmoszféra barátságatlan
lenni az orthodox zsidóságra is,
amelyet a maga egészében a nu-

merus clausus nem igen érint, de
kísipari, kiskereskedői hivatású
szépen a numerus clausus gyűrű-
jébe lehet szorítani, amint azt a
durva antiszemitizmus hangoztatja
is. A miniszter úgy kezeli a kér-
dést, mintha az egyik oldalon állna
a gazdag zsidóság, a másik oldalon
az elszegényedett kereszténység?
Holott az igazság az, hogy a ma-
gyar zsidóság zöme szegény, hogy
a gazdag zsidók gyermekei bejut-
nak az egyetemre, hogy a zsidó hi-
vatalnokok ezrei is B-listára kerül-
tek, de a miniszter gondviselése
nem terjed ki rájuk. Azt a zsidóságot
se fogadhatjuk el, hogy a zsidóságot
egy része természetesen találja a
mai helyzetet, a háboru vége felé
felszínre jutott radikális zsidók bü-
nei miatt. Ezt csak a felületen zsidó
gondolhatja így. Az igazán gondol-
kodó tudja, hogy a radikális zsidók
destrukciójában teljesen az a tár-
sadalom a hibás, amely a kitértést
állami hivatalokkal honorálta és
így a gyengeerkölcsűekben a nihil-
izmus bacillusait hintette szét.

Gróf Klebelsberg szava markáns
egyéniségének mikrofonján meg-
erősödve hadd szóljon minden zsf-
dóhoz. A miniszter felvet egy
»nagy létkérdést«, minékünk is fel
kell vetnünk önmagunkban a zsi-
dóság nagy létkérdését. Ameddig
Tórát tanulunk, a zsidó fűszeres
mindig intelligensebb lesz, mint az
adótiszt, ameddig gyakoroljuk a
miczvókat, a rendszeres elnyomás
se fog pária-sorba sülyeszteni. És
ezért a miniszteri cikk mikrofonja
csak a prófétai ígét ismétli az iga-
zi zsidó előtt: „Menj népem, vo-
nulj iskoláidba, várj csak egy ideig,
elmulik a zivatáros vész” . . .